

«Оптима Банк» ААКтагы жеке адамдарга
банктык комплекстүү тейлөө келишимине
№2 тиркеме

**«ОПТИМА БАНК» ААКта
БАНК КАРТАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУУ ЭРЕЖЕЛЕРИ**

МАЗМУНУ

ТЕРМИНДЕРДИН СӨЗДҮГҮ.....	2
1-ГЛАВА. ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР	5
2-ГЛАВА. КАРТАНЫ БЕРҮҮ ЖАНА САКТОО ТАРТИБИ.....	6
3-ГЛАВА. ПИН-КОД.....	8
4-ГЛАВА. СООДА-СЕРВИСТИК ИШКАНАЛАРДА КАРТАНЫ ПАЙДАЛАНУУ.	9
5-ГЛАВА. БАНКОМАТТА КАРТАНЫ КОЛДОНУУ.....	11
6-ГЛАВА. ИНТЕРНЕТ ТАРМАГЫНДА КАРТАНЫ КОЛДОНУУ.	12
7-ГЛАВА. КАРТАНЫ КОЛДОНУУДА КООПСУЗДУК ЧАРАЛАРЫ.....	13
8-ГЛАВА. КАРТАЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАРДЫ ИШТЕП ЧЫГУУ.....	15
9-ГЛАВА. КАРТАЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАР БОЮНЧА ТАЛАШ-ТАРТЫШТАРДЫ ЖӨНГӨ САЛУУ.	19
10-ГЛАВА. КАРТАЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАРГА МОНИТОРИНГ ЖҮРГҮЗҮҮ ЖАНА КАРТАЛАРДЫ БЛОККО САЛУУ.....	20
11-ГЛАВА. QR-КОД ЖАНА КООПСУЗДУК ЭРЕЖЕЛЕРИ МЕНЕН ТӨЛӨӨ БОЮНЧА НУСКАМА.....	20
12-ГЛАВА. АКЧА КАРАЖАТТАРЫН КОНВЕРТАЦИЯЛОО.....	21

Терминдердин сөздүгү

1. **Авторизациялоо** – эмитент тарабынан карта ээсинин банктык төлөм карталарын пайдалануу менен операцияларды (транзакцияларды) жүргүзүүгө ыйгарым укуктарын же авторлугун тастыктоо жол-жобосу, анын натыйжасында эмитенттин эквайер алдында жогоруда көрсөтүлгөн эмитенттин карттарын пайдалануу менен түзүлгөн эсептешүү документин аткаруу милдеттенмеси келип чыгат. Авторизациялоо автоматташтырылган (терминал аркылуу) жана добуштук (телефон байланышы аркылуу) болушу мүмкүн. Эгерде, банктын төлөм карталарын пайдалануу менен ишке ашырылган операциялар боюнча эмитент жана эквайер бир эле жак болуп саналса, анда авторизациялоо эмитент тарабынан кардарга ошол операцияны жүргүзүүгө берилген уруксат болуп саналат.
2. **Банктык төлөм картасы (мындан ары-карта)** – товарларды, кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууда, эсептешүүлөрдү жүргүзүүдө, улуттук жана чет өлкө валюталарында накталай акча алууда, акча которууларды жүзөгө ашырууда, ошондой эле терминалдар, банкоматтар же башка жабдуулар (перифериялык жабдуулар) аркылуу электрондук акча формасында эсептешүүлөрдү жүзөгө ашырууда пайдаланылуучу төлөм шайманы. Карт-эсептин ээсинин атына карт-эсеп боюнча таризделген карта негизги карта болуп саналат, ал эми үчүнчү жактарга карт-эсеп боюнча таризделген карталар кошумча карталар болуп саналат. Негизги картанын колдонуу мөөнөтү аяктаганда, ошондой эле ал жоголгон, уурдалган учурда, негизги картанын ордуна чыгарылган карта да негизги карта болуп саналат. Карталар дебеттик жана кредиттик болуп бөлүнөт, алар электрондук түрдө пластикалык карта катары чыгарылат же картанын токенизацияланган / санариптештирилген версиясы уюлдук орнотмодо сакталат жана NFC технологияны колдонуу менен контактсыз төлөм операцияларын жүргүзүүгө мүмкүндүк берет.
3. **Банкомат** – нак акча каражаттарын берүү жана/же кабыл алуу, картага акча каражаттарын жазуу, картанын ээси тарабынан ишке ашырылган транзакциялар боюнча маалыматтарды алуу, нак эмес төлөмдөрдү жүзөгө ашыруу жана ишке ашырылган транзакциялардын бардык түрлөрү боюнча карт-чектерди берүү үчүн каралган аппараттык-программалык комплекс. Банкомат банктык жабдуу болуп саналат жана коммерциялык банктын ыйгарым укуктуу кызматкеринин катышуусуз картаны пайдалануу менен операцияларды ээси тарабынан өз алдынча жүзөгө ашыруу үчүн арналган.
4. **Картаны блокко салуу** – картанын ээсинин, банктын же ишкананын демилгеси боюнча төлөм системасы тарабынан белгиленген ыкмалардын бири менен жүзөгө ашырылган, картаны пайдалануу менен операцияларды жүзөгө ашырууга толук же убактылуу тыюу салуу. Толугу менен тыюу салынган учурда, тейлөөгө көрсөтүүдө төлөм картасын алып коюу каралат.
5. **Достук фрод (Friendly fraud)** – картанын ээсинин жакын адамына (туугандары, достору, кесиптештери ж.б.) картаны же картанын реквизиттерин атайлап же билип туруп ачыкка чыгаруу жана/же берүү, жана анын натыйжасында, бул адамдар тарабынан картанын ээси тарабынан санкцияланбаган карта операцияларын жүзөгө ашыруу. Мындай операциялар үчүн жоопкерчиликти картанын ээси тартат.
6. **Картанын ээси** – банктын кардары, жеке адам, анын ичинде банк менен түзүлгөн келишимдин негизинде картты пайдалануу менен операцияларды жүргүзүүгө укугу бар юридикалык жак/жеке ишкер-карт-эсептин ээси тарабынан ыйгарым укук чегерилген, анын ичинде карт-эсеп боюнча ачылган негизги жана кошумча карталардын ээлери. Картаны баланын ата-энеси тарабынан ачылган 6 (алты) жаштан 16 (он алты) жашка чейинки (анын ичинде) бала дагы (баланын картасынын ээси) ээси боло алат.
7. **Балдар картасы** – ата-эненин эсебине кошумча карта катары ачылган банктык төлөм картасы.
8. **"Оптима24" аралыктан банктык тейлөө системасы (мындан ары -Оптима24)** – Интернет жана мобилдик банкинг системасынан турган программалык комплекс, Ал аркылуу банк колдонуучуга электрондук банктык кызматтарды көрсөтөт;
9. **Карт эсеби** – картаны же анын реквизиттерин пайдалануу менен ишке ашырылган операциялар чагылдырылган банктык эсеп.

10. **Карталык операция** – картаны жана/же анын реквизиттерин жана аралыктан тейлөөнүн башка шаймандарын пайдалануу менен жүргүзүлгөн операциялар (мисалы, товарларды, кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу, акча каражаттарын которуу, валюталарды алмаштыруу же накталай акча каражаттарын алуу), анын натыйжасында картанын ээсинин карт-эсебиндеги акча каражаттарынын калдыгынын өзгөрүүсү жүрөт.
11. **Картаны компрометациялоо** – картанын ээсинен айырмаланган үчүнчү жактын картага, анын реквизиттерине же карт-эсебине, ошондой эле Оптима 24түн сыр сөздөрүнө жана логиндерге тиешелүү жашыруун маалыматка жетүү фактысы, ошондой эле мындай пайдалануу фактысына шектенүү.
12. **Байланыш борбору** – банктын иштеп жаткан жана потенциалдуу кардарларынын аралыктан кайрылууларын иштеп чыгуу үчүн арналган, күнү-түнү иштөөчү байланыш борбору болуп саналган банктын бөлүмү. **Банктын байланыш борборунун телефондору** Банктын расмий сайтында көрсөтүлгөн: www.optimabank.kg.
13. **Моновалюталык карта** – карт-эсепти жүргүзүүнүн бир валютасы менен карта.
14. **Уюлдук орнотмо** - бул, төлөм уюлдук сервиси орнотулган жана NFC технологиясы колдоого алынган (мисалы, акылдуу саат, смартфон, планшет ж.б.) Картанын ээсинин кандай болбосун көчмө жабдуусу.
15. **Мультивалюталык карта** – бул бир нече валюталык эсептик эсептер (валюталык себеттер) менен байланышкан бир карталык эсеп. Ар бир эсептик эсеп өзүнүн валютасында каражаттарды сактайт: кыргыз сому (KGS), АКШ доллары (USD), евро (EUR) жана рубль (RUB). Банктын мобилдик тиркемесинде кардар төмөнкүлөрдү көрөт:
 - Жалпы жеткиликтүү баланс – сом менен (KGS), бардык валюталык калдыктардын суммасы катары эсептелет, Банктын коммерциялык курсу боюнча (сатып алуу курсу - Buy) суроо берилген учурда кайра эсептелген;
 - Ар бир эсептешүү эсеби боюнча өзүнчө баланстар – алардын өздүк валюталарында (KGS / USD / EUR / RUB).
16. **Нормалдаштыруу** – бул бир картанын валюталык эсептик эсептеринин ортосунда каражаттарды автоматтык түрдө кайра бөлүштүрүү процесси. Ал тиешелүү валюталык эсептик эсепте каражаттар жетишсиз болгон учурда колдонулат (валюталык эсептик эсептин чегинен ашуу). Мындай учурда система операцияны жүргүзүү үчүн ушул картанын башка валюталык эсептик эсептериндеги оң калдыктарды колдонот. Кайра эсептөө нормалдаштыруу жүргүзүлгөн күнгө жана убакытка карата Банктын коммерциялык курсу боюнча жүргүзүлөт.
17. **Банктык төлөм карталарын пайдалануу менен эсептешүүлөрдүн төлөм системасы** (мындан ары – төлөм системасы) – бул системалардын операторлорунун талаптарына жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык эмитирленген жана тейлөөгө алынган карталарды пайдалануу менен эсептешүүлөр системасы. Төлөм системасы тарабынан системанын катышуучуларынын ортосунда карталарды пайдалануу менен төлөмдөр боюнча өз ара эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруунун белгилүү эрежелери белгиленет. Төлөм системалары локалдык (мисалы, МИР, улуттук (Элкарт) жана эл аралык (Visa, MasterCard ж.б.) болуп бөлүнөт.
18. **Төлөм мобилдик сервис** – провайдердин программалык камсыздоосу (анын ичинде мобилдик тиркеме), ал карта ээсине Провайдер менен карта ээсинин ортосундагы өзүнчө келишимдин негизинде берилет, төлөм карталарын токенизациялоого, токендерди башкарууга жана мобилдик түзмөктү колдонуу менен төлөм операцияларын жүргүзүүгө арналган. Төлөм мобилдик сервисин колдонуу шарттары жана функционалдык мүмкүнчүлүктөрү Провайдер тарабынан аныкталат. Эгерде Провайдер Банк болсо, Банктын мобилдик тиркемеси Төлөм мобилдик сервисин деп таанылат. Төлөм мобилдик сервисинде, анын ичинде электрондук капчыктардын базасындагы мобилдик төлөм системалары (Google Pay, Garmin Pay ж.б.) кирет, алар товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө төлөөгө, ошондой эле NFC технологиясын колдонуу менен накталай акча алууга мүмкүндүк берет.

19. **Постирлөө** (же клиринг) – бул карталык операциянын кардардын карт-эсебинде акыркы чагылдырылышы, мында карталык операциянын суммасы карт-эсептен алынат же ага чегерилет. Карталык транзакцияны иштеп чыгуунун бул этабында, авторизацияланган операция боюнча алдын ала бөгөттөлгөн каражаттар иш жүзүндө карт-эсептен алынат (же ага чегерилет). Мында мультивалюталык карта боюнча карталык операцияларды постирлөө үчүн зарыл болгон учурда карт-эсептин субэсептеринин ортосунда нормалдаштыруу жүргүзүлөт.
20. **Процессинг** – төлөм системасынын катышуучуларына финансы маалыматтарын кабыл алуу, иштеп чыгуу жана берүү боюнча өз ара байланыштуу процесстерди камтыган лицензиялануучу ишмердүүлүк.
21. **Процессинг борбору** (мындан ары - ПБ) – процессингди жүзөгө ашыруучу юридикалык жак.
22. **Провайдер** – төлөм системасынын эрежелеринин негизинде жана/же төлөм системасы менен өзүнчө макулдашуунун негизинде карталык операцияларды жүргүзүү максатында Токенди түзүүдө, тейлөөдө жана пайдаланууда маалыматтык жана технологиялык өз ара аракеттенүүнү камсыз кылган төлөм мобилдик сервисин өндүрүүчү (иштеп чыгуучу) болуп саналган юридикалык жак. Мындан тышкары, карта ээси банктын программалык камсыздоосун пайдаланган учурда, банк провайдер боло алат;
23. **Рекурренттик төлөмдөр** – бул карта ээсинин мурда берилген макулдугунун негизинде төлөм алуучу (товарлардын жана/же кызмат көрсөтүүчү) тарабынан демилгеленген, картанын мурда сакталган реквизиттери боюнча карта ээсинин кайрадан катышуусу жана ырастоосу талап кылынбастан ишке ашырылган үзгүлтүксүз карталык операциялар (төлөмдөр), анын ичинде, бирок интернет-ресурстардын кызматтары үчүн абоненттик төлөм жана жазылуу боюнча төлөмдөр, ошондой эле товарлар жана/же кызматтар үчүн башка мезгилдүү төлөмдөр.
24. **Социалдык инженерия** – бул алдамчыларга акча каражатын уурдоо максатында карта ээсинин корголгон/жашыруун маалыматын алууга мүмкүндүк берген психологиялык жана социологиялык ыкмалардын, ыкмалардын жана технологиялардын жыйындысы.
25. **Токтотуу баракчасы** – операциялардын бардык жана/же белгилүү бир түрлөрүн аткаруу убактылуу токтотулган же убактылуу токтотулган блокко салынган карталардын тизмеси.
26. **Картаны токенизациялоо** – бул, төлөм системалары тарабынан сунушталган жана картанын реквизиттерин коргоо үчүн картанын купуя маалыматтарын атайын жекелештирилбеген эквивалентке (токенге) алмаштырууга арналган технология. Токенизациялоо процесси картанын жана токендин реквизиттеринин таңгагын түзүп, токенди колдонуу менен операцияларды жүргүзүү үчүн колдонулган картаны уникалдуу аныктоого мүмкүндүк берет. Токенди колдонуу менен аткарылган операциялар, картанын ээси тарабынан картанын өзүн же анын реквизиттерин колдонуу менен жасалган операцияларга барабар.
27. **Токен** – картаны токенизациялоо фактысы боюнча түзүлгөн жана төлөм системасынын корголгон булут сактагычында шифрленген түрдө сакталган, ошондой эле мобилдик түзүлүштүн эс тутумунда сакталган картанын санариптик чагылдырылышы.
28. **Санариптик кардар** – Банктын кызматтарын жана өнүмдөрүн пайдалануучу, Кыргыз Республикасынын жараны болгон жеке жак, Банктын бөлүмүнө барбастан, Оптима24 системасында аралыктан идентификациялоодон өтүү жолу менен катталган (электрондук түрдө алынган жеке жактарды идентификациялоо жана верификациялоо жол-жобосу). Санариптик кардар Банктын картасынын ээси да болушу мүмкүн.
29. **Санариптик карта** – бул физикалык пластикалык алып жүрүүчүсү жок, Оптима24тө электрондук түрдө гана бар болгон банктык карта.
30. **Фишинг** (*phishing*, англисче *fishing* – «балык уулоо, кармоо») – интернет-алдамчылыктын бир түрү, ал карта ээсинин купуя маалыматына (картанын реквизиттерине, сыр сөздөргө, ошондой эле аралыктан банктык тейлөө системаларына кирүү үчүн маалыматтарга) жетүүгө багытталган, аны адаштыруу жолу менен, анын ичинде

- банктын же башка уюмдардын атынан жасалма интернет-ресурстарга шилтемелерди камтыган массалык таркатуулар жана билдирүүлөр аркылуу. Алынган маалыматты колдонуу карт-эсептен уруксатсыз акча каражаттарын алууга алып келиши мүмкүн, ал үчүн карт ээси жоопкерчиликтүү болот.
31. **Эквайер** – эквайрингди жүзөгө ашырууга уруксат алган Банк, тиешелүү төлөм системаларынын технологияларына жана ченемдик актыларына жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, аралыкта орнотулган жабдуулар аркылуу авторизациялоо же транзакцияларды жүргүзүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылган аралыкта орнотулган жабдуулар тармагынын ээси
 32. **Эквайринг тармагы** – төлөм системаларынын катышуучуларынын карт операцияларын жүзөгө ашыруу үчүн арналган банк-эквайерлердин бардык түзүлүштөрүн камтыйт: банкоматтар; банктардын бөлүмдөрүндө орнотулган кассалык POS-терминалдар; соода-сервистик ишканаларда орнотулган соода POS-терминалдар; төлөм терминалдары; автоматтык депозиттик машиналар; электрондук коммерция.
 33. **Электрондук коммерция** (*E-commerce*) – товарларды жана/же кызматтарды маалыматтык-телекоммуникациялык тармактарды (анын ичинде Интернет тармагын) колдонуу менен аралыктан сатуу боюнча соода-тейлөө ишканаларынын ишмердүүлүгү, накталай эмес эсептешүүлөрдү, анын ичинде төлөм карталарын колдонуу менен жүргүзүүнү карайт.
 34. **Эмбоссирленген картанын ээсинин аты** – картанын алдыңкы бетине басылган Латын транскрипциясындагы карта ээсинин фамилиясы жана аты.
 35. **Эмитент** - Тиешелүү төлөм системаларынын технологияларына жана эрежелерине жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык карталарды чыгарууну жүзөгө ашырган Банк.
 36. **CVV2-код** (*Card verification value*) – интернет аркылуу жана башка операциялар аркылуу төлөөдө суралуучу картанын аныктыгын текшерүү үчүн үч орундуу код.
 37. **Near Field Communication (NFC)** – түзмөктөр жана/же карта жана түзмөктөр ортосунда маалымат алмашуу мүмкүнчүлүгүн берген чакан диапазондогу зымсыз маалыматтарды берүү технологиясы. Көпчүлүк төлөм системаларынын талабы боюнча, карталар контактсыз төлөм технологиясын колдошу керек (NFC).
 38. **PIN-код** (*Personal identification number*, мындан ары-ПИН-код) – операция жасоо үчүн пайдалануучуну аутентификациялоого мүмкүндүк берүүчү персоналдык идентификациялык номер. ПИН-код-бул картага кирүүчү сыр сөз болуп саналат жана карта ээси болуп саналбаган үчүнчү жактарга айтылбай турган жашыруун жана корголгон маалыматка ээ. Картанын ПИН-коду төмөнкү максаттарда ыйгарылат: **идентификациялоо тартиби** карталык операцияларды жүргүзүүдө анын кармоочусунун инсандыгын аныктайт.
 39. **POS-терминал** (*point-of-sale*) – соода-сервистик ишканаларда картаны жана аралыктан тейлөөнүн башка шаймандарын колдонуу менен товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөмдөрдү кабыл алуу үчүн терминал.
 40. **3D Secure сырсөз** – колдонуучунун транзакциялар боюнча эки факторлуу аутентификациясы үчүн кошумча коопсуздук катмары катары колдонулган коопсуз протокол. Технология Verified by Visa (VbV) кызматынын алкагында интернет-төлөмдөрдүн коопсуздугун жакшыртуу максатында Visa төлөм системасы үчүн иштелип чыккан. Бул протоколго негизделген кызматтар Mastercard төлөм системалары тарабынан Mastercard SecureCode (MSC) деген ат менен да кабыл алынган. 3D Secure сырсөзү динамикалык түрдө түзүлөт жана Интернетте сатып алууларды жасоодо колдонууга арналган.
 41. **QR-коду** – накталай эмес төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүүдө колдонулуучу төлөм маалыматтарын берүү үчүн штрих коддун эки өлчөмдүү символу.

1-глава. Жалпы жоболор

42. "Оптима Банк" ААКнын карталарын пайдалануу эрежелери (мындан ары текст боюнча – Эрежелер) "Оптима Банк" ААК (мындан ары текст боюнча – Банк) тарабынан эмитирленген төлөм системасынын карттары боюнча карттык

операцияларды жүргүзүүдө пайдалануу шарттарын, Тейлөө шарттарын жана коопсуздук чараларын аныктайт.

43. Бул эрежелер Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын "Кыргыз Республикасындагы банктык төлөм карталары жөнүндө" Жобосуна, "Оптима Банк" ААКнын төлөм карттары жөнүндө Жобого жана тиешелүү төлөм системаларынын эрежелерине ылайык түзүлгөн.
44. Бул эрежелер стандарттуу (типтүү) болуп саналат жана карта ээси тарабынан өзгөртүлбөйт. Банк зарылчылыкка жараша ушул Эрежелерди бир тараптуу тартипте кайра карап чыгышы мүмкүн, киргизилген өзгөртүүлөр жөнүндө маалыматты https://www.optimabank.kg/index.php?option=com_newscatalog&view=default&cid=4&Itemid=215&lang=ru корпоративдик сайтынын «Жаңылыктар» бөлүмүнө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында алдыдагы өзгөртүүлөр жөнүндө маалымдоо үчүн белгиленген мөөнөттү эске алуу менен жайгаштырат.
45. Бул эрежелер "Оптима Банк" ААКсындагы жеке адамдарды банктык тейлөөнүн комплекстүү келишиминин (мындан ары - БТКК) ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

2-глава. Картаны берүү жана сактоо тартиби.

46. Банк картаны түздөн-түз картанын ээсине же нотариалдык жактан күбөлөндүрүлгөн ишеним каттын негизинде иш алып барган ишенимдүү адамга берет.
47. Балдар картасын берүү баланын ата-энесине туулгандыгы тууралуу күбөлүктү милдеттүү түрдө көрсөтүү менен жүргүзүлөт.
48. Оптима24тө санариптик кардар үчүн Банктын тарифтерине ылайык белгиленген чектөөлөр жана лимиттер менен санариптик карта автоматтык түрдө чыгарылат. Кардар толук идентификациядан жана текшерүүдөн өткөндөн кийин, көрсөтүлгөн чектөөлөр алынып салынат жана лимиттер стандарттык карталар үчүн каралган өлчөмдө белгиленет. Санариптик карта "Оптима24" системасында электрондук түрдө гана таризделет жана физикалык алып жүрүүчүдө (пластик картада) чыгарылбайт.
49. Карта ээсине картаны, ПИН-кодду, Оптима24кө кирүү логиндерин жана сыр сөздөрүн, операцияларды ырастоо үчүн бир жолку коддорду (OTP) жана 3D Secure паролдорун үчүнчү жактарга берүүгө, ошондой эле картаны же анын реквизиттерин пайдаланууга, күрөөгө коюуга же аларды үчүнчү жактардын көрсөтмөсү боюнча каржылык же мыйзамга каршы аракеттерди жасоо үчүн колдонууга тыюу салынат.
50. Пластик картаны (ПИН-конвертти кошо алганда) Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары жеткирүү Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына ылайык жүзөгө ашырылбайт.
51. Картанын маңдайкы бетинде төмөнкүлөр камтылган:
 - Банктын логотиби;
 - төлөм системасынын логотиби;
 - орнотулган чип - коддолгон маалымат менен интегралдык микросхема;
 - 16 сандан турган картанын номери;
 - кардардын эмбоссирленген аты (картанын ээсинин фамилиясы жана аты латын тилинде же кардардын фамилиясы жана аты 22 Латын белгисинен жогору болсо, инициалдар);
 - картанын жарактуулук мөөнөтү;
 - банктагы кардардын коду (client ID)
52. Картанын арткы бетинде төмөнкүлөр камтылган:
 - магнит тилкеси
 - кардар кол коюу үчүн жер (опционалдуу);
 - көгүчкөндүн сүрөтү түшүрүлгөн голограмма (Visa картасы);
 - банктын Байланыш борборунун номери;
 - текшерүү коду (CVV2);
 - банк картасынын уникалдуу номери (card id) – опционалдуу.
53. Картанын ээси магниттик тилкенин бузулушуна жол бербөө үчүн картаны механикалык бузулуулардан жана электромагниттик талаалардын (автомобиль

- сигналдары, Уюлдук телефондор, компьютерлер, аэропорттордогу, банктардагы, дүкөндөрдөгү өткөрмө алкактар ж.б.) таасиринен сактоосу зарыл.
54. ПИН-конверттин, чиптин же картанын бетине кандайдыр бир буюм менен физикалык таасир этүүгө тыюу салынат. Картанын ээсинин атайлап, шалаакылык же байкабастык аракеттеринин натыйжасында карт, чип же ПИН-конверт бузулган учурда, карта банктын колдонуудагы тарифтерине ылайык карт ээсинин эсебинен кайра чыгарылат.
 55. Карталарды чыгаруу жана тейлөө үчүн комиссиялардын жана тарифтердин, ошондой эле карталык операциялардын чыгаша жана киреше лимиттеринин, акча каражаттарын которуу операциялары боюнча лимиттердин, акча каражаттарын конвертациялоого валюта жана/же банктык эсептин тиби боюнча лимиттердин, ПИН-кодду киргизбестен жүргүзүүгө уруксат берилген контактсыз төлөмдөр боюнча лимиттердин өлчөмү Банктын тарифтери менен аныкталат. Чектөөлөрдүн өлчөмдөрү, комиссиялар жана тарифтер жөнүндө маалымат Банктын корпоративдик сайтында жайгашкан: <https://optimabank.kg/ru/for-individuals/rates>.
 56. Коопсуздук максатында, Банк узак мөөнөткө лимиттердин суммасы боюнча өтө чоң өлчөмдөрдү коюуну сунуштабайт. Ушул пунктту сактабагандыктын кесепеттери үчүн жоопкерчилик картанын ээсине жүктөлөт.
 57. Карт-эсеп төмөнкү карт операцияларын жүргүзүү үчүн гана арналган:
 - 57.1. коммерциялык эмес мүнөздөгү накталай жана накталай эмес тартипте акча каражаттарын жеке адамдардын карт-эсебине чегерүү/эсептен алып салуу;
 - 57.2. юридикалык жактардын карт-эсебине коммерциялык мүнөздөгү накталай жана накталай эмес тартипте акча каражаттарын чегерүү;
 - 57.3. соода-сервистик ишканалардын жана башка үчүнчү жактардын товарларына, кызмат көрсөтүүлөрүнө төлөө эсебине жеке жана юридикалык жактардын карт-эсебинен акча каражаттарын эсептен чыгаруу;
 - 57.4. банктын комиссияларын төлөөгө жана кредит/кредиттер боюнча карыздарга (техникалык овердрафтты кошо алганда) картанын ээсинин карта эсебинен акча каражаттарын эсептен алып салуу;
 - 57.5. жеке адамдардын жана юридикалык жактардын карт-эсебинен төлөм карттарын чыгаруу жана тейлөө процессинде келип чыккан, анын ичинде карт-эсептеги акча каражаттарынын калдыгынан тышкары банк алдындагы карыздарды төлөөгө акча каражаттарын эсептен алып салуу;
 - 57.6. которуу операцияларынын суммасында акча каражаттарын жеке адамдардын жана юридикалык жактардын карт-эсебине чегерүү жана эсептен алып салуу (колдонуудагы тарифтерге ылайык Банктын комиссияларын кошо алганда);
 - 57.7. Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарында каралган аткаруу документтеринин негизинде жеке жана юридикалык жактардын карт-эсебинен акча каражаттарын эсептен чыгаруу.
 58. Картанын ээлерин аралыктан тейлөө Байланыш борбору, банктын www.optimabank.kg корпоративдик сайты <http://www.optimabank.kg> жана банктын аралыктан банктык тейлөө системасы (Оптим 24) аркылуу ишке ашырылышы мүмкүн. Тейлөө шарттары банктын ички ченемдик документтери жана тарифтери менен жөнгө салынат.
 59. Банк Картанын ээсине БТККда каралган тартипте жана шарттарда Токенди (токен сакталган мобилдик түзүлүштү жана башка мобилдик алып жүрүүчүнү) пайдалануу менен карт операцияларын андан ары жүргүзүү үчүн токенизацияны жүзөгө ашыруу мүмкүнчүлүгүн берүүгө укуктуу.
 60. Карта ээсинин демилгеси боюнча, картаны товарлар менен кызматтарды төлөө, ошондой эле токенизация технологиясын колдонуу менен накталай акча алуу жана NFC модулу менен жабдылган мобилдик түзмөк аркылуу төлөө үчүн мобилдик төлөм кызматтарына (Google Pay, Garmin Pay электрондук капчыктары) кошууга болот. Токенди колдонуу менен операцияларды жүргүзүүдө карта ээсинин аутентификациясы төлөм мобилдик кызматы тарабынан каралган сыр сөздү, биометрикалык маалыматтарды же башка аутентификация каражаттарын киргизүү аркылуу ишке ашырылат, ал эми төлөм системаларынын эрежелеринде

- белгиленген учурларда, кошумча ПИН-кодду киргизүү талап кылынышы мүмкүн (анын ичинде POS-терминалдар же банкоматтар аркылуу операцияларда).
61. Контактсыз төлөм технологиясын (NFC) колдонуу менен карт операцияларын жүргүзүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу максатында, анын ичинде Банктын мобилдик тиркемесинде Картанын ээсине ал тарабынан жүргүзүлгөн карт операциялары жөнүндө маалыматты берүү максатында Банк карта транзакциясынын суммасы, анын аяктаган күнү жана убактысы, транзакциянын түрү, валюта коду, аны иштетүү үчүн авторизация статусу Мобилдик төлөм кызматтары үчүн программалык камсыздоонун Провайдерлерине (Google Ireland Limited, Garmin Ltd. ж.б.) (Google Pay, Garmin Pay ж.б.) берүүгө укуктуу.
 62. Карта ээси NFC технологиясын колдонгондо, банк жоопкерчилик тартпайт:
 - 62.1. токенизацияланган карта маалыматы, анын ичинде аппараттын экранында көрсөтүлгөн мындай картанын балансы үчүнчү жактарга белгилүү болгон учурда пайда болушу мүмкүн болгон кесепеттер үчүн;
 - 62.2. Банк картаны же анын токенин колдонуу менен жасалган операциялар боюнча маалыматтарды кабыл алууну, иштеп чыгууну жана берүүнү камсыз кылган системалардын иштебей калышына байланыштуу жагдайлар үчүн, Банкка көз каранды болбогон себептерден улам, ошондой эле провайдерлердин, төлөм системаларынын же телекоммуникациялык тармактардын аракеттеринен келип чыккан үзгүлтүктөр, тыныгуулар же каталар үчүн жоопкерчилик тартпайт.
 63. Төлөм мобилдик сервистерин (Google Pay, Garmin Pay) колдонуу карта ээсинин мобилдик түзмөгүнүн техникалык жана функционалдык мүмкүнчүлүктөрүн жана тиешелүү сервистерди колдонуу үчүн зарыл болгон орнотулган программалык камсыздоону эске алуу менен ишке ашырылат.
 64. Төлөм мобилдик сервистерин (Google Pay, Garmin Pay) колдонууда карталык операциялардын коопсуздугу, анын ичинде карта ээсинин мобилдик түзмөккө жана ага орнотулган программалык камсыздоого кирүүгө болгон талаптарды сактоосунан көз каранды. Карта ээси бир жолку сыр сөздөрдүн, сыр сөздөрдүн, ПИН-коддордун жана мобилдик түзмөккө, мобилдик тиркемеге жана төлөм картасына кирүү үчүн башка каражаттардын купуялуулугун камсыз кылуу боюнча акылга сыярлык чараларды көрүүгө милдеттүү.
 65. Токен 6 (алты) жылга чейинки мөөнөткө чыгарылат. Токенди карта ээси мобилдик түзмөктө электрондук капчык (Google Pay, Garmin Pay) аркылуу же Банкка кайрылуу аркылуу өз алдынча жок кыла алат. Токен блокко салуусу банкка кайрылуу аркылуу жүргүзүлөт.

3-глава. ПИН-код.

66. Коопсуздук максатында жарыяланбаган боюнча карталар, анын ичинде санарип карталар, картанын ПИН-коду тууралуу маалымат камтылган кагаз конвертсиз чыгарылат. Картанын ПИН-кодун карта ээси Оптима24тө өз алдынча орнотот. ПИН-кодду андан ары башкарууну (өзгөртүүнү) карта ээси Банктын мобилдик тиркемеси аркылуу өз алдынча жүргүзөт («ПИН-кодду өзгөртүү» функциясы аркылуу).
67. Карта ээсинин каалоосу боюнча карта атайын конверт менен чыгарылышы мүмкүн, анда ПИН-код басылып чыгарылат. Картаны алгандан кийин, карта ээсине конвертти дароо ачып, ПИН-коддун так басылганына ынанып, ПИН-кодду эстеп, андан кийин коопсуздук максатында ПИН-конвертти жок кылуу сунушталат. ПИН-кодду Банктын мобилдик тиркемесинде өзгөртүүгө боло тургандыгын эске алып, конвертти картадан өзүнчө жана үчүнчү жактарга жеткиликсиз жерде сактоо картаны активдештиргенден кийин сунушталбайт.
68. ПИН-код банктын кызматкерлерине белгисиз жана картаны пайдаланган бардык убакыт ичинде картанын ээси тарабынан жашыруун сакталууга тийиш.
69. Кагаз алып жүрүүчүдөгү жоголгон ПИН-код, ошондой эле Банктын мобилдик тиркемеси аркылуу орнотулган ПИН-код карта ээси тарабынан Оптима24 аркылуу өз алдынча өзгөртүлүшү мүмкүн.
70. ПИН-коддун купуялуулугун камсыз кылуу үчүн белгилүү бир эрежелерди сактоо сунушталат:
 - 70.1. ПИН-кодду картага жазууга тыюу салынат;

- 70.2. ПИН-коду бар кагаз ПИН-конвертти жана картаны жанаша (бир жерде) сактоого тыюу салынат;
- 70.3. үчүнчү жактарга клавиатурада терилген орнотмолордо (банкомат, терминал) ПИН-коддун сандарын кароого жол бербейиз;
- 70.4. ПИН-коддун сандарын терүүдө ката кетирбейиз. ПИН-кодду туура эмес киргизүү аракеттеринин (5 катары менен) банк тарабынан уруксат берилген лимитинен ашкан учурда, карт автоматтык түрдө бөгөттөлөт жана карта операцияларын андан ары жүргүзүү мүмкүн эмес. ПИН-код жоголуп (унутолуп) калган учурда карта ээсине банктын Оптима24 мобилдик тиркемесиндеги ПИН-кодду алмаштыруу боюнча функцияны колдонуу же ПИН-кодду туура эмес киргизүү аракеттерин нөлгө түшүрүү үчүн банктын жакынкы бөлүмүнө же банктын Контакт-борборуна кайрылуу сунушталат.
71. ПИН-кодду терүү менен тастыкталган карталык операциялар, банк тарабынан картанын ээси тарабынан ишке ашырылган катары эсептелинет жана карт-эсепке санкцияланбаган кирүү мүмкүндүгү жана/же алдамчылык себептери боюнча талашууга жатпайт

4-глава. Соода-сервистик ишканаларда картаны пайдалануу.

72. Соода-тейлөө ишканаларында (мындан ары - СТИде) товарларга, кызмат көрсөтүүлөргө жана жумуштарга накталай эмес төлөө карта боюнча белгиленген лимиттин жана банк-эквайердин эквайрингдик түзүлүшүндөгү лимиттин чегинде жүргүзүлөт.
73. Банктын жана/же башка банк-эквайрингдин эквайрингдик түзүлүшүндө бир операциянын максималдуу өлчөмү жана суткасына операциялардын саны Банктын тарифтери, банк-эквайердин саясаты жана төлөм системаларынын эрежелери менен аныкталат.
74. Товарларды жана кызмат үчүн акы төлөө төмөнкүлөр аркылуу ишке ашырылышы мүмкүн:
 - 74.1. картанын магниттик лентасын окуу жана ПИН-кодду киргизүү;
 - 74.2. ПИН-кодду киргизбестен картанын магниттик лентасын окуу;
 - 74.3. картанын чибин окуу жана ПИН-кодду киргизүү;
 - 74.4. ПИН-кодду киргизбестен картанын чибин окуу;
 - 74.5. банктын, эквайер Банктын тарифтерине жана/же төлөм системаларынын эрежелерине ылайык белгиленген лимиттердин чегинде ПИН-кодду киргизбестен, контактсыз чип-ридер аркылуу контактсыз чипти окуу;
 - 74.6. банктын, банк-эквайердин тарифтерине жана/же төлөм системаларынын эрежелерине ылайык белгиленген лимиттен ашык суммалар үчүн ПИН-кодду киргизүү менен контактсыз чип-ридер аркылуу контактсыз чипти окуу;
 - 74.7. ПИН-кодду киргизбестен (белгиленген лимиттердин чегинде) же ПИН-кодду киргизүү менен (белгиленген лимиттен жогору суммалар үчүн) картанын токенин пайдалануу. Лимиттер банктын, банк-эквайердин саясаты жана/же төлөм системаларынын эрежелери менен жөнгө салынат;
 - 74.8. QR-кодду эсептөө.
75. СТИдеги товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн накталай эмес төлөм банк-эквайердин түзүлүштөрүнүн белгиленген орнотууларына жараша онлайн режиминде же оффлайн режиминде жүргүзүлүшү мүмкүн. Операцияларды оффлайн режиминде жүргүзүү жоопкерчилиги картанын ээсине жүктөлөт. Бул учурда, банкка таандык POS-терминалдарда товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө жарыяланбаган боюнча оффлайн режиминде төлөөгө тыюу салынат.
76. Чип технологиясын колдогон түзмөктөрдө товарларды жана кызматтарды төлөөгө, ошондой эле чипти окуу катасы менен акча каражаттарын алууга тыюу салынат (Fallback транзакциялар).
77. Банктын карталары контактсыз төлөмдөрдү (PayWave / NFC) жүргүзүү мүмкүнчүлүгү менен чыгарылат, ал төлөм системаларынын контактсыз төлөм технологиясын милдеттүү колдоо жөнүндө талабына байланыштуу картанын ээсинин демилгеси боюнча өчүрүлүшү мүмкүн эмес.

78. СТИде картты пайдалануу менен бардык транзакциялар карт ээсинин катышуусунда жүргүзүлүүгө тийиш. Бул картанын ээсинин картада көрсөтүлгөн жеке маалыматтарын мыйзамсыз алуу тобокелдигин азайтуу максатында зарыл. Айрым СТИлерде өздүгүн тастыктаган документ суралышы мүмкүн. Ошондуктан, сатып алууну карта менен төлөөдө Банк жаныңызда паспортунузду же өздүгүңүздү тастыктоочу башка документти алып жүрүүнү сунуштайт.
79. Бардык СТИлер ошол СТИде тигил же бул картаны тейлөө мүмкүнчүлүгү, ошондой эле QR-кодду колдонуу менен төлөмдөрдү кабыл алуу мүмкүнчүлүгү тууралуу картанын ээлерине маалымдоо үчүн төлөм системаларынын логотиптери бар көрсөткүчтөр менен жабдылат.
80. Карталык операцияларды жүргүзүү үчүн картанын ээси картаны киргизиши же тиркеши керек, же карта токенизацияланган учурда, мобилдик түзмөктү тейлөөчү түзүлүшкө (банкоматка, төлөм терминалына, POS-терминалына) алып барышы керек, же QR-код аркылуу төлөөдө "Оптима24" мобилдик тиркемеси аркылуу QR-кодду сканерлеши керек. Картанын ээси бардык тейлөөчү түзүлүштөр контактсыз операцияларды жана (же) төлөм мобилдик сервистерин колдогондугун эске алат, ошого байланыштуу Банк Банкка көз каранды болбогон себептерден улам мындай операцияларды жүргүзүү мүмкүн болбогондугу үчүн жоопкерчилик тартпайт.
81. СТИ же Банк аркылуу карталык операцияларды жүргүзүү үчүн СТИнин же банктын кызматкери POS-терминалдын жардамы менен авторлоштурууну жүзөгө ашырат. Карта эсептөөчү POS терминалын орнотмосуна жайгаштырылат же колдонулат. СТИнин же банктын кызматкери тарабынан POS-терминалдын клавиатурасындагы карталык операциянын суммасы алдын ала киргизилет. Айрым учурларда, мисалы, ПИН-кодсуз жүргүзүүгө уруксат берилген карталык операциялардын суммасынын лимитинен ашкан учурда, картанын ээсинен ПИН-код суралышы мүмкүн, аны атайын клавиатурага киргизүү зарыл. ПИН-кодду туура терүүдө жана карт-эсептеги акча каражаттарынын жетиштүүлүгүндө картанын операциясынын ийгиликтүү аяктагандыгын тастыктаган эки нускадагы чек басылып чыгарылат. Контактсыз төлөм технологиясын же токенизацияланган картаны колдонууда картанын ээси карта операциясын жүргүзүү үчүн картаны же уюлдук орнотмодогу POS-терминалга же банкоматка минималдуу аралыкка алып келиши керек же QR-код аркылуу төлөөдө Оптима 24 мобилдик тиркемеси аркылуу QR-кодду сканерлеши керек.
82. Картанын ээсине сунушталат:
 - 82.1. чекте көрсөтүлгөн маалыматтардын тууралыгын текшерүү;
 - 82.2. бул карталык операция боюнча өз ара эсептешүүнү толук жүргүзгөнгө чейин, ошондой эле карт-эсеп боюнча чыгаша операцияларын салыштыруу максатында POS-терминал чектеринин бир нускасын алуу.
83. ПИН-код менен тастыкталган операциялар, ошондой эле белгиленген лимиттин чегинде ПИН-кодду киргизбестен өткөрүлгөн контактсыз операциялар үчүн чекте картанын ээсинин колтамгасы милдеттүү эмес.
84. Башка эквайердин эквайринг тармагында операцияларды жүргүзүүдө чектерге кол коюу боюнча талаптар ошол эквайердин саясаты менен аныкталат.
85. Сатып алуу (товар/кызмат көрсөтүү) суммасы көрсөтүлбөгөн соодалык POS-терминал чегине карта ээсине кол коюуга тыюу салынат.
86. СТИнин төлөм системаларынын эрежелери боюнча картаны төлөөгө кабыл алууда накталай эсептешүүлөргө салыштырмалуу товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн наркын жогорулатууга укугу жок. Мындай учурлар аныкталган учурда картанын ээсине банкка билдирүү сунушталат.
87. Карта боюнча төлөнгөн сатып алууну же кызматты кайтаруу СТИнин макулдугу менен жүргүзүлөт. Бул үчүн Картанын ээсинин кайрылуусу боюнча СТИнин кызматкери тарабынан POS-терминалда "сатып алууну кайтаруу" операциясын демилгелөөгө тийиш. Сатып алуу суммасын накталай акча каражаттары менен кайтаруу каралбайт.
88. Кайтарылуучу карталык операциясынын суммасы Банк Карта боюнча кайтаруу операциясын жүргүзүү жөнүндө операциялардын реестрин алгандан кийинки күнү карт-эсепте калыбына келтирилет. Бул маалымат карта боюнча жеткиликтүү сумманы эсептөөдө эске алынышы керек.

5-глава. Банкоматта картаны колдонуу.

89. Эреже катары, накталай акча каражаттары карта боюнча келген өлкөнүн валютасында берилет. Кээ бир эквайер-банктар накталай акча каражаттарын бергендиги үчүн кошумча комиссияны орнотушу мүмкүн. Ошондой эле, кээ бир өлкөлөрдө карта боюнча накталай акча берүүнүн жыштыгы жана максималдуу суммасы мыйзамдар менен чектелиши мүмкүн.
90. Банкоматты пайдалануунун алдында ага мүнөздүү болбогон түзүлүштөрдүн: тегиз эмес орнотулган ПИН-клавиатуранын, картаны кабыл алгычтагы накладкаларды, ПИН-клавиатурага багытталган мини-видеокамералардын, банкоматтын экранынын үстүндө накладканын бар же жок экендигин жана башка шектүү түзүлүштөрдүн бар экендигин текшерүү зарыл. Эгерде карта ээси мүнөздүү эмес түзүлүштөрдүн бар экендигин байкаса, анда бул банкоматты колдонбоо жана банкоматта көрсөтүлгөн номерлер боюнча эквайер банктын Байланыш борборуна билдирүү сунушталат.
91. Банкоматтан акча каражаттарын же башка кызматтарды алуу үчүн картаны банкоматтын картаны кабыл алгычына киргизүү же картаны токенизациялоо учурунда уюлдук орнотмону алып келүү, ПИН-кодду киргизүү, тиешелүү менюю тандоо жана экрандагы нускамаларды аткаруу зарыл.
92. Кызматтан баш тартуу үчүн "жокко чыгаруу" / "Cancel" баскычын басуу менен операцияны жокко чыгаруу керек.
93. Банкомат менен иштөөдө картаны банкоматка салуу үчүн күч колдонууга жол берилбейт. Эгерде карта салынбаса, мындай банкоматты колдонуудан баш тартуу зарыл.
94. ПИН-кодду киргизүүдө ПИН-кодду үчүнчү жактар көрбөгөндүгүнө ынануу зарыл. Туура эмес ПИН-кодду киргизүүгө 3 (үч) аракет жасалгандан кийин карта блокто салынат жана банкомат тарабынан кармалышы (алынышы) мүмкүн.
95. Экранда "ӨЗҮҢҮЗДҮН КАРТАҢЫЗДЫ АЛЫҢЫЗ" буйругу пайда болгондон кийин - картаны дароо алуу зарыл, болбосо 15-30 секунддан кийин картаны банкомат кармап калышы мүмкүн.
96. "Экранда «АКЧАҢЫЗДЫ АЛЫҢЫЗ» деген билдирүү пайда болгондон кийин, карта ээси дароо акчаны алышы керек. Эгерде акча банкоматтын жөндөөлөрү менен белгиленген чектелген убакыттын ичинде (адатта 20 секундга жакын) алынбаса, анда ал акча банкомат тарабынан кармалып калат."
97. Банкомат аркылуу жүргүзүлгөн операция жөнүндө чекти ар дайым алып туруу сунушталат, анткени чек талаш-тартыштар чечилген учурда карталык операциялардын жасалгандыгын тастыктаган документ болуп саналат. Чекте карта ээсине тиешелүү маалымат бар болгондуктан, чекти өзүңүз менен алып, банкоматтын жанында калтырбоо сунушталат.
98. Банкоматта карта боюнча ийгиликсиз карталык операциялардын себептери төмөнкүлөр болушу мүмкүн:
 - 98.1. суралган сумма учурда банкоматтын кассеталарындагы банкноттор тарабынан берилиши мүмкүн эмес. Мындай кырдаалда ошол банкоматка нускамада (экрандагы менюда) көрсөтүлгөн банкноттордун минималдуу номиналына туура келген сумманы сурап алуу сунушталат;
 - 98.2. суралган сумма банкоматтын техникалык мүнөздөмөлөрү менен аныкталган бир жолку берүү лимитинен ашат. Мындай кырдаалда суралган сумманы бөлүктөргө бөлүп, операцияны бир нече жолу кайталоо сунушталат;
 - 98.3. суралган сумма карт-эсептин жеткиликтүү балансынан ашып кетет (банктын жана/же эквайер банктын комиссиясын эске алуу менен). Мындай кырдаалда азыраак сумманы суроо сунушталат. Карт-эсептин жеткиликтүү балансы, анын ичинде банкоматтын менюсу аркылуу карта боюнча акча каражаттарынын жеткиликтүү калдыгын операцияны талап кылуу жолу менен такталышы мүмкүн.
99. Банкомат картаны алып койгон учурда, карта чындыгында кармалып калгандыгын текшерүү керек (банкомат башка кардарларды тейлөөсүн уланта берет же иштебей калат). Болбосо, банкомат картаны башка кардарга кайтарып берип коюшу мүмкүн жана / же ага суралган акча каражаттарын бериши мүмкүн.
100. Банкомат картаны алып койгон учурда, картанын ээсине картаны каалаган ыңгайлуу ыкма менен: Банктын Контакт-борборуна кайрылуу аркылуу же Оптима

24 аркылуу өз алдынча блокко салуу сунушталат. Мындан ары Банк жаңы реквизиттери менен жаңы картаны чыгарууну сунуштайт, анткени картаны алып коюуда үчүнчү жактардын картага жана/же картанын реквизиттерине жеткиликтүүлүккө ээ болуу коркунучу бар.

101. Эгерде карта же акча каражаттары банкоматтан кармалып калса, банкоматта көрсөтүлгөн телефондор аркылуу банк же эквайер банк менен дароо байланышуу зарыл.

6-глава. Интернет тармагында картаны колдонуу.

102. Интернет тармагындагы карталык операциялар интернет төлөмдөрүнө белгиленген лимиттин жана банк-эквайердин лимитинин чегинде жүргүзүлөт.
103. Интернет тармагындагы товарлар же кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөм картанын жеке катышуусуз, бирок картанын реквизиттерин пайдалануу менен жүргүзүлөт, алардын ичинен: картанын номери, картанын колдонуу мөөнөтү, Карта кармоочунун эмбоссирленген аты милдеттүү болуп саналат. Кошумчалай кетсек, Интернетте төлөмдөрдү жүргүзүүдө Интернет-ресурстун тейлөө шарттарына ылайык картанын реквизиттери суралышы мүмкүн: CVV2, 3D Secure сырсыз сыяктуу. Интернетте товарларга же кызмат үчүн төлөө, ошондой эле токенди колдонуу менен жүзөгө ашырылышы мүмкүн.
104. Банк интернет төлөмдөрүнө ачык мүмкүнчүлүгү бар карталарды чыгарат.
105. Картанын ээси Интернет-төлөмдөрдү жүргүзүүгө болгон жеткиликтүүлүктү жаба алат (Сыр сөздүн 3D Secure киргизүү менен, ишке ашырылган карталык операцияларды жана рекурренттик төлөмдөрдү эске албаганда). Бул үчүн картанын ээсине Интернет-төлөмдөрдөн пайдалануу мүмкүнчүлүгүн өчүрүү же Оптима 24 аркылуу жеткиликтүүлүктү өз алдынча өчүрүү үчүн банкка жазуу жүзүндөгү арыз менен кайрылуу сунушталат.
106. Банктын VISA карталары 3D Secure кызматы кошулган абалда чыгарылат. 3D Secure протоколу Элкарт карталары аркылуу жүргүзүлгөн операциялар үчүн колдонулбайт.
107. 3D Secure технологиясын колдогон жана 3D Secure сыр сөзүн киргизүүнү талап кылган Интернет ресурстагы товарлар жана кызматтар үчүн төлөө 3D Secure сыр сөзүн киргизбесе тыюу салынат(ЕCI 06).
108. Интернет тармагында карта операциялары төмөнкү жолдор менен жүргүзүлүшү мүмкүн:
- 108.1. интернет-ресурста төлөм картасынын реквизиттерин көрсөтүү аркылуу, анын ичинде карта ээсинин аты-жөнү, картанын номери жана анын жарактуулук мөөнөтү; кошумча, интернет-ресурстун талаптарына жана колдонулган коопсуздук чараларына жараша, CVV2 коду жана (же) 3D Secure технологиясын колдонуу менен операцияны ырастоо талап кылынышы мүмкүн, эгерде интернет-ресурс бул технологияны колдосо;
- 108.2. төлөм картасынын токенин колдонуу аркылуу, анын ичинде төлөм мобилдик сервистери жана токенизацияланган интернет-төлөмдөрдү колдогон башка чечимдер аркылуу, төлөм картасынын реквизиттерин интернет-ресурске бербестен, төлөм системаларынын эрежелерине жана тиешелүү сервисти тейлөө шарттарына ылайык;
- 108.3. төлөм картасынын реквизиттерин жана (же) токенди интернет-аккаунтка, электрондук капчыкка, дүкөнгө, соода аянтчасына, интернет-сервиске же Интернет тармагындагы башка ресурска байлоо аркылуу, мындай ресурсту тейлөө шарттарына ылайык. Мындай байлоонун натыйжасында кайталануучу төлөмдөрдү жүргүзүү мүмкүнчүлүгү каралышы мүмкүн. Картанын байланган реквизиттерин жана (же) токенди колдонуу менен жасалган операциялар үчүн жоопкерчиликти карта ээси аларды ажыратканга жана (же) токенди өчүргөнгө чейин көтөрөт. Карта ээсине картаны ажыратуу жана (же) токенди өчүрүү тууралуу тастыктоолорду сактоо сунушталат, алар интернет-ресурс менен талаштуу жагдайлар келип чыккан учурда талап кылынышы мүмкүн.
109. Интернет тармагында Банктын тарифтери менен белгиленген лимиттен ашык транзакцияларды жүргүзүү мүмкүндүгү жүргүзүлөт:

- 109.1. Картаны ээсинин банк бөлүмүнө кайрылуусу жана интернет-төлөмдөргө колдонуудагы лимиттерди жана чектөөлөрдү өзгөртүүгө кат жүзүндө арыз берүү жолу менен;
- 109.2. Оптима24тө интернет-төлөмдөргө колдонуудагы лимиттерди жана чектөөлөрдү өзгөртүү аркылуу картанын ээси тарабынан өз алдынча;
- 109.3. банктынБайланыш-борбору аркылуу картанын ээси аралыктан идентификациялоодон өткөндөн кийин, мында интернет-төлөмдөргө колдонуудагы лимиттерди жана чектөөлөрдү өзгөртүү 14 (он төрт) календардык күндөн ашпаган мөөнөткө белгилениши мүмкүн.
110. Банк картанын ээсине интернетте операция жасоодон мурун сунуш кылат:
 - 110.1. картанын жарактуулук мөөнөтүн жана картанын блокко түшпөгөндүгүн текшериңиз;
 - 110.2. картадагы акча каражаттарынын жетиштүүлүгүн текшерүү;
 - 110.3. карта боюнча Интернет-төлөмдөргө ачык жеткиликтүүлүктүн бар экендигине жана карталык операциялардын бул түрү үчүн лимиттердин жетиштүүлүгүнө ынануу;
 - 110.4. өзүңүздүн браузеринде коопсуздук жаңыртуулары бар экендигин текшериңиз;
 - 110.5. Интернет аркылуу төлөмдөрдү кадыр-баркы оң далилденген сайттарда, ошондой эле коопсуз Интернет-төлөм технологиясын колдогон сайттарда гана жүргүзүү (3D Secure);
 - 110.6. "Фишингге" жол бербөө үчүн автоматтык түрдө кайра жөнөтүлгөн беттерде же калкып чыкма терезелерде операцияларды жасоодон кармануу. Көпчүлүк учурларда, "фишинг", кайра даректелиши мүмкүн болгон алдамчылык клон-сайттар азыркыга окшош көрүнөт жана баштапкы сайттан бир аз гана айырмаланат, мисалы, URL-даректин бир бөлүгү менен;
 - 110.7. Толук же жарым-жартылай онлайн төлөмдү жокко чыгаруу үчүн, картанын ээси биринчи кезекте төлөмдү кайтаруу үчүн онлайн дүкөндүн кардарларды тейлөө кызматына кайрылышы керек.
111. Интернет аркылуу Travel & Entertainment («Саякат жана көңүл ачуу») категориясына кирген товарларга жана (же) кызмат көрсөтүүлөргө буйрутма берүүдө, анын ичинде, бирок алар менен чектелбестен, мейманканага буйрутма берүүдө, унааларды ижарага алууда, транспорттук билеттерди сатып алууда жана ушул сыяктуу кызматтарда, карта ээсинин карт-эсебинде соода-тейлөө ишканасы менен акыркы эсептешүү аяктаганга чейин акча каражаттарын алдын ала авторизациялоо (бөгөттөө) жүргүзүлүшү мүмкүн. Алып салуунун акыркы суммасы алдын ала авторизациялоо суммасынан айырмаланышы мүмкүн жана тиешелүү төлөм системасынын эрежелери менен жол берилген чекте көбөйтүлүшү мүмкүн, анын ичинде иш жүзүндө көрсөтүлгөн кызматтарды жана кошумча чыгымдарды эске алуу менен. Карта ээси мындай операцияларды жана аларга байланыштуу кошумча суммаларды төлөө үчүн жетиштүү акча каражаттарынын болушун камсыз кылууга милдеттенет.

7-глава. Картаны колдонууда коопсуздук чаралары.

112. Картанын номери, ПИН-код, CVV2 коду, картанын жарактуулук мөөнөтү, картанын ээсинин эмбоссирленген аты-жөнү, Банктагы кардар коду (кардардын ID), 3D Secure жана OTP сырсөздөрү, ошондой эле Optima 24 логин жана сырсөз - картанын реквизиттерин жана сырын билдирет. Картанын ээсинин каражаттарына жетүүнү камсыз кылган маалымат, демек, жашыруундуктан ажыратылууга жана үчүнчү жактарга берилүүгө жатпай турган корголгон маалымат категориясына кирет.
113. Картанын ээси картанын реквизиттеринин жана жашыруун маалыматтардын сакталышы үчүн жоопкерчилик тартат. Картанын реквизиттери жана жашыруун маалыматтар үчүнчү жактарга белгилүү болбошу керек. Картанын ээси картанын реквизиттерин жана жашыруун маалыматтарын үчүнчү жактар үчүн коопсуз жана жеткиликсиз жерде сактоого милдеттүү.
114. Картаны, картанын реквизиттерин, жашыруун маалыматты (ПИН код, 3D Secure жана OTP сырсөздөрү, Optima 24 логин жана сырсөз), ошондой эле

- токенизацияланган карта жөнүндө маалыматтарды камтыган мобилдик аппаратты үчүнчү жактардын колдонуусуна жол берилбейт.
115. Картанын ээси ушул Эрежелердин 112-114-пункттары сакталбагандыгынан улам болгон кесепеттери үчүн жоопкерчилик тартат. Картанын ээси ушул Эрежелердин 112-114-пункттары бузулган учурлар аныкталган учурда банк тарабынан картанын бир тараптуу негизде блокко салынышына алып келээрине макул.
 116. Картанын ээсине тыюу салынат:
 - 116.1. картанын реквизиттеринен кандайдыр бир маалыматтарды, ошондой эле Оптима 24 сыр сөзүн/логинди же мобилдик түзүлүштүн сыр сөздөрүн картанын өзүнө жазууга же чогуу же картанын жанында сактоого;
 - 116.2. картаны жана/же анын реквизиттерин, ошондой эле мобилдик жабдууну же башка жашыруун маалыматты көчүрүү жана/же жазуу жана/же үчүнчү жактар тарабынан пайдалануу үчүн жеткиликтүү жерлерде калтыруу;
 - 116.3. картанын реквизиттерин (бардыгын же бир бөлүгүн), бир жолку сыр сөздү, ошондой эле Оптима 24төн сыр сөз/логинди, мобилдик түзүлүштөн сыр сөздү үчүнчү жактарга берүү.
 117. Картаны жана/же анын реквизиттерин, анын ичинде картанын сырсөздөрүн (ПИН-код, 3D Secure сыр сөзүн) колдонуу менен же колдонбостон, ошондой эле Оптима 24те жасалган транзакциялар үчүн (анын ичинде аткарылган операцияларды кошкондо) бардык финансылык жана материалдык жоопкерчилик үчүнчү жактардын QR кодун окуу менен) же мобилдик аспапты (анын ичинде токенизацияланган операцияларды) колдонуу менен, карта ээсинин жоопкерчилигинде болот.
 118. Картаны же анын реквизиттерин үчүнчү жак жоготкон, уурдаган же пайдалангандыгына шек келтирген жана / же картанын ээси өзү жасабаган карт операциясы тууралуу маалымат менен смс / push-билдирүү алган учурда, ошондой эле мобилдик түзүлүштү же жашыруун маалыматты үчүнчү жактарга ыктыярдуу өткөрүп берген учурда, же мобилдик түзүлүштү жоготкон/уурдаган жана/же Токенди компрометациялаган учурда картанын ээси банктын корпоративдик www.optimabank.kg сайтында жайгаштырылган расмий байланыш каналдары аркылуу картаны / токенди блокко салуу же Оптима 24 аркылуу картаны өз алдынча блокко салуу үчүн, бул факт картанын ээсине белгилүү болуп калганда же картанын ээсинде бул факт боюнча шектенүүлөр пайда болгондо, блокко салуунун тиешелүү себебин тандап алуу менен банкка токтоосуз кайрылууга милдеттүү. Картанын ээси карта/токен / Оптима 24 блокко салганга чейин бардык карталык операциялар жана өзүнүн аракеттери же аракетсиздиги жана / же аракеттери же үчүнчү жактардын аракетсиздиги үчүн жоопкерчилик тартат.
 119. Жоголгон / уурдалган карта же реквизиттери же жашыруун маалыматы бузулган картаны блокко салууга тийиш жана негизги картанын реквизиттерин сактоо менен кайра чыгарылууга тийиш эмес. Картанын ээси картанын жаңы реквизиттери менен жаңы картаны чыгаруу үчүн банкка кайрылуусу зарыл. Жоголгон/уурдалган/бузулган карталарды андан ары колдонууга жана/же блокко салынышын ачууга тыюу салынат.
 120. Эгерде жоголгон/уурдалган / бузулган карта картанын ээсинин демилгеси боюнча блогу ачылган болсо, карта боюнча кийинки мүмкүн болгон санкцияланбаган эсептен чыгаруулар үчүн бардык жоопкерчилик картанын ээсине жүктөлөт. Картанын ээси төлөм системаларынын эрежелерине ылайык талаш-тартыш процессин демилгелөө укугунан ажырайт.
 121. Токенди колдонуу менен уруксатсыз операцияларды болтурбоо үчүн кардар төмөнкү коопсуздук талаптарын аткарууга милдеттүү:
 - 121.1. мобилдик түзмөгүңүздү кароосуз калтырбоо;
 - 121.2. сыр сөздөрдү жана мобилдик түзмөктү блокко салуунун/ачуунун башка мүмкүн болгон жолдорун колдонуп, Мобилдик түзмөктө коопсуздуктун тийиштүү деңгээлин камсыз кылыңыз;
 - 121.3. манжа издери же башка адамдын аутентификациясынын башка ыкмалары, анын ичинде жүзүн таануу мобилдик түзүлүштө катталбагандыгын текшерүү;
 - 121.4. үчүнчү жактарга мобилдик түзмөктүн сыр сөзүн ачпаңыз;

- 121.5. эгер аны колдонуу токтотулса, мобилдик түзмөктөн бардык жеке маалыматтарды жана каржылык маалыматты алып салуу;
- 121.6. банкка картанын арткы бетинде каралган телефон номери же банктын корпоративдик www.optimabank.kg сайтында жайгаштырылган расмий байланыш каналдары аркылуу токтоосуз кайрылуу <http://www.optimabank.kg>, токенди уруксатсыз колдонууга шектүү болгон учурда, ошондой эле мобилдик шайман бузулуп, жоголуп же уурдалып кеткен болсо;
- 121.7. Токенди коргоо максатында мобилдик түзмөктө берилген коопсуздук функцияларын блокко салбоого;
- 121.8. мобилдик түзмөктү колдонуу үчүн татаал сыр сөздү түзүү жана биометрикаңызды (манжа издери, Бетти таануу жана башкалар) гана сактоо милдеттүү;
- 121.9. Картанын ээси мобилдик түзмөктү үчүнчү жактарга өткөрүп берүүдө андан жеке жана финансылык маалыматтарды өчүрүүгө же төлөм мобилдик сервистерин убактылуу токтотуу үчүн Банкка токтоосуз кайрылууга, ал эми зарыл болгон учурда төлөм картасын да токтотууга милдеттүү;
- 121.10. мобилдик түзмөктү түзмөктүн операцияларынын артыкчылыктарын жогорулатуу/орнотмонун операциялык системаларынын бузулушуна дуушар кылбоо (jail break, rooting жана башкалар);
- 121.11. жалпы пайдалануудагы зымсыз тармактарга туташууда төлөм мобилдик кызматын колдонбоо;
- 121.12. үчүнчү жакка (жактарга) таандык болгон мобилдик түзүлүштө (түзүлүштөрдө) төлөм мобилдик кызматына верификациялоо жүргүзүлбөйт.
122. Картанын ээси "достук алдамчылыктын" жана/же "фишингдин" жана/же "социалдык инженериянын" алкагында карталык операцияларды жасоонун натыйжасында келип чыккан зыяндар үчүн жоопкерчилик тартат, анткени мындай операциялар карта ээси тарабынан үчүнчү жактарга ыктыярдуу түрдө берилген же карта ээси тарабынан төлөм реквизиттеринин, бир жолку сыр сөздөрдүн, ПИН-коддордун жана башка кирүү каражаттарынын сакталышына тийиштүү көзөмөл жок болгон учурда колдонулган маалыматтарды жана аутентификация каражаттарын колдонуу менен жасалат.
123. Карт-эсеп боюнча операцияларга көз салуу жана карт-эсепке санкциясыз кирүү учурунда картаны өз убагында чара көрүү жана блокко салуу максатында картанын ээсине карталык операциялар боюнча смс/push-билдирүүлөрдү алуу кызматын кошуу сунушталат. Бул кызмат үчүн акы Банктын тарифтерине ылайык төлөнөт.
124. Картанын ээсине айына кеминде 1 (бир) жолу карт-эсептин абалын контролдоо сунушталат. Бул максаттар үчүн картанын ээси Оптима 24төгү көчүрмөнү өз алдынча түзө алат же карт-эсеп боюнча көчүрмөнү алуу үчүн банкка кайрыла алат.

8-глава. Карталык операцияларды иштеп чыгуу.

125. Төлөм системаларынын эрежелеринин алкагындагы карталык операциялар эки этапта иштелип чыгат:
 - 125.1. **Авторизациялоо** - Картанын ээсинин карт-эсебинде акча каражаттарын блокко салууну караган 1-этап; авторизациялоо этабында карт-эсептин жеткиликтүү балансы ийгиликтүү авторизацияланган чыгымдоо карталык операциянын суммасына азайтылат.
 - 125.2. **Постирлөө** - 2-этап болуп саналат, анда бул карталык транзакциясы боюнча бардык документтерди кабыл алгандан кийин ишке ашырылуучу карталык операцияны эсепке алуу каралат. Бул этапта карталык операцияны жыйынтыктоочу финансылык иштеп чыгуу, б.а. карталык операциянын түрүнө (чыгаша же киреше) жараша картанын ээсинин карт эсеби боюнча акча каражаттарын эсептен чыгаруу же чегерүү ишке ашырылат.
126. Авторизацияланган күн менен карт операциясынын постирлөөнүн ортосундагы мезгилде карталык операциянын суммасы (комиссияларды эске алуу менен) картанын ээсинин карт-эсебинде блокко салынат жана 30 (отуз) календардык күнгө чейинки мезгилде биротоло постирленет.

127. Авторизациялоо этабында ийгиликтүү карталык операциялар боюнча акча каражаттарын блокко салуу карталык операциялардын: чыгаша же кирешенин мүнөзүнө жараша карт-эсептин жеткиликтүү балансынын азайышына же көбөйүшүнө алып келет. Чыгымдык карттык операция ар дайым жеткиликтүү баланстын азайышына алып келет, ал эми кирешелик карттык операция төлөм системаларынын эрежелеринде каралган учурда карттык эсептин жеткиликтүү балансын көбөйтөт (мисалы, башка банктар тарабынан чыгарылган Visa карталарынан "Оптима Банктын" картасына (Visa Direct) акча которуулары иштетилгенде, карттык эсептин жеткиликтүү балансы көбөйөт).
128. Операцияларды постирлөө банк эквайер банктан тиешелүү төлөм системасы аркылуу электрондук финансылык документти алгандан кийин жүргүзүлөт.
129. Мультивалюталык карталар менен операцияларды иштеп чыгууда **тез арада жарыялоо (Instant Posting)** режими колдонулат, анда белгилүү бир карталык операциялар боюнча суммаларды эсепке алуу/алып салуу төлөм системасынан же Банктын мобилдик тиркемесинен авторизациялык билдирүү алынгандан кийин дароо ишке ашырылат. Мындай карталык операциялардын түрлөрүнө төмөнкүлөр кирет:
- Банктын ичиндеги акча которуулары (телефон номери, картанын номери, QR аркылуу),
 - Үчүнчү тараптын эмитент банктарынын Visa карталарынан келген акча которуулары (Visa Direct),
 - Кыргыз Республикасынын башка банктарынан телефон номери/карта номери аркылуу келген/кеткен которуулар,
 - Мультивалюталык картанын субэсептери боюнча жүргүзүлгөн конверсиялык операциялар;
 - Банктын бөлүмдөрүндө жана төлөм терминалдарында картаны накталай акча менен толуктоо,
 - Кыргыз Республикасынын башка банктарынан QR аркылуу келген/кеткен которуулар.
130. Эгерде Банк Visa төлөм системасы аркылуу жөнөтүүчү банктан Visa Direct которуусунун ырастамасын албаса, мурда эсепке алынган которуу суммасы кардардын картасынан кошумча макулдугусуз алынып салынышы мүмкүн. Эгерде андан кийин картада терс баланс пайда болсо, карта ээси аны тиешелүү суммага толуктоого милдеттенет.
131. Тез арада жарыялоо (Instant Posting) мультивалюталык карталардын төмөнкү операцияларын иштеп чыгууда **колдонулбайт**:
- Өзүнүн же башка тармактын POS-терминалдарындагы операциялар,
 - Өзүнүн же башка тармактын банкоматтарында накталай акча алуу операциялары,
 - Интернет тармагындагы операциялар (электрондук коммерция), анын ичинде кайталануучу төлөмдөр.
- Төмөнкү операцияларды жүргүзүүдө операция жүргүзүлүп жаткан валюталык эсепте каражат жетишсиз болсо, бирок карт-эсепте жалпы жеткиликтүү калдык жетиштүү болсо (башка валюталык эсептердеги каражаттардын эсебинен), тиешелүү эсепте убактылуу терс калдык (лимиттен ашып кетүү) пайда болушу мүмкүн, ал операция 135.5-пунктка ылайык жарыяланганда эсептерди автоматтык түрдө нормалдаштырууга чейин.
132. Эгерде банк-эквайерден операцияларды (финансылык документти) жарыялоо 30 (отуз) календардык күндөн кийин келип түшпөсө, карталык операция боюнча акча каражаттарынын суммасы автоматтык түрдө бөгөттөн чыгарылат жана карта ээсине кайра колдонууга жеткиликтүү болуп калат.
133. Эгерде Банкка банк-эквайерден 30 календардык күндөн ашык мөөнөттө эсептен чыгаруу боюнча финансылык документ келип түшсө (операцияларды 30 календардык күндөн ашык мөөнөттө жарыялоо), Банк карта ээсинин карт-эсебинен мурда бөгөттөн чыгарылган ийгиликтүү карталык операциялардын суммасынын өлчөмүндө акцептсиз эсептен чыгарууга укуктуу.

134. **Моновалюталык карталар боюнча карталык операцияларды иштетүүнүн өзгөчөлүктөрү:**
- 134.1. Банктын эквайрингдик тармагында карт-эсептин валютасынан айырмаланган валютада карталык операция жүргүзүлгөндө, карталык операцияны иштеп чыгуу авторизация жүргүзүлгөн күнгө карата Банк тарабынан белгиленген коммерциялык курс боюнча жүргүзүлөт.
 - 134.2. Үчүнчү тараптын Банкынын эквайрингдик тармагында карт-эсептин валютасынан айырмаланган валютада карталык операция жүргүзүлгөндө, карталык операцияны иштеп чыгуу карталык операцияны **авторизациялоо** күнүнө карата төлөм системасынын курсу боюнча АКШ долларында жүргүзүлөт.
 - 134.3. Карта эсеби боюнча техникалык овердрафт пайда болгон учурда, бул карыз Банктын ошол карыз пайда болгон учурдагы коммерциялык курсу (сатып алуу/Byu) боюнча эсепке алынат.
135. **Моновалюталык карталар боюнча карталык операцияларды иштетүүнүн өзгөчөлүктөрү:**
- 135.1. Мультивалюталык карт-эсептин жалпы жеткиликтүү балансы KGSде бардык валюталык себеттердин калдыктарын (KGS+USD+EUR+RUB субэсептери боюнча калдыктардын суммасы) Банктын коммерциялык курсу боюнча (сатып алуу/Byu) кайра эсептөө жана суммалоо жолу менен көрсөтүлөт, ал карта ээси карта боюнча жеткиликтүү балансты сураган учурда күчүндө болот;
 - 135.2. Субэсептер боюнча жеке жеткиликтүү баланс банктын мобилдик тиркемесинде ар бир субэсеп боюнча валюталардын номиналында өзүнчө көрсөтүлөт.
 - 135.3. Мультивалюталык карт-эсептин субэсептеринин валюталарында (KGS, USD, EUR, RUB) карттык операция жүргүзүүдө акча каражаттары операциянын суммасында жана валютасында бөгөттөлөт жана тиешелүү валюталык субэсеп боюнча чагылдырылат. Ошентип, көрсөтүлгөн валюталардагы операциялар боюнча субэсептин балансы операциянын суммасына ошол эле валютада өзгөрөт.
 - 135.4. Субэсептердин валюталарынан (KGS, USD, EUR, RUB) айырмаланган валюталарда карттык операция жүргүзүүдө акча каражаттары авторизация жүргүзүлгөн күнгө карата Visa курсу боюнча USD менен бөгөттөлөт.
 - 135.5. Эгерде тиешелүү эсептешүү эсебинде авторизация этабында каражат жетишсиз болсо, бирок башка валюталык эсептешүү эсептеринде жетиштүү калдык болсо (Банктын коммерциялык курсу боюнча жетишсиз сумманын эквиваленти), анда бул эсептешүү эсебинде валюталык эсептешүү эсебинин убактылуу ашып кетиши (терс баланс) мүмкүн. Карттык операция боюнча акыркы эсептешүүлөр жүргүзүлгөндөн кийин (постирлөө), бул валюталык эсептешүү эсебинин ашып кетиши кардардын башка валюталык эсептешүү эсептериндеги каражаттардын эсебинен автоматтык түрдө жөнгө салынат (нормалдаштырылат).
 - 135.6. Көп валюталуу карт-эсеп боюнча карттык операциялар боюнча эсептешүүлөр (постирлөө) төмөнкүдөй жүргүзүлөт:
 - 135.6.1. KGS, USD, EUR, RUBдан башка чет элдик валютада жасалган карттык операциялар боюнча, постирлөө **авторизациялоо** жүргүзүлгөн күндөгү төлөм системасынын курсу боюнча USD менен жүргүзүлөт (эгерде бул эсептешүү эсебинин балансы жетиштүү болсо);
 - 135.6.2. KGS менен жүргүзүлгөн карттык операцияны постирлөө жүргүзүүдө, акча каражаттарын эсептен чыгаруу KGS менен сомдук эсептешүү эсебинен жүргүзүлөт (эгерде бул эсептешүү эсебинин балансы жетиштүү болсо).
 - 135.6.3. USD менен жүргүзүлгөн карттык операцияны постирлөө жүргүзүүдө, акча каражаттарын эсептен чыгаруу USD менен долларлык эсептешүү эсебинен жүргүзүлөт (эгерде бул эсептешүү эсебинин балансы жетиштүү болсо).
 - 135.6.4. EUR менен жүргүзүлгөн карттык операцияны постирлөө жүргүзүүдө, карттык операциянын суммасын эсептен чыгаруу EUR менен евролук эсептешүү эсебинен жүргүзүлөт (эгерде бул эсептешүү эсебинин балансы жетиштүү болсо).
 - 135.7. Карталык операцияны жайгаштыруу үчүн тиешелүү суб-эсепте акча каражаттары жетишсиз же жок болгон учурда, Банк картанын башка суб-

- эсептеринин баланстарындагы акча каражаттарын Банктын коммерциялык курсу боюнча конвертациялоо жолу менен бул суб-эсептин автоматтык түрдө **нормалдаштыруусун** жүргүзөт.
- 135.8. **Валюталык суб-эсептерди нормалдаштыруу** тартиби төмөнкүдөй артыкчылыктын азаюу тартибинде жүргүзүлөт: 1. KGSдеги суб-эсеп, 2. USDдеги суб-эсеп, 3. EURдеги суб-эсеп, 4. RUBдеги суб-эсеп.
- 135.9. Кардардын карт-эсеби боюнча карыз пайда болгон учурда (техникалык овердрафт), бул карыз анын пайда болгон учурундагы Банктын коммерциялык курсу (сатып алуу/Buy) боюнча KGSдеги суб-эсепте эсепке алынат.
136. Карт-эсептин валютасынан айырмаланган валютада карталык операциялар жүргүзүлгөндө, Банк ушул Эрежелердин **12-главасына** ылайык карт-эсептин валютасына акча каражаттарын акцептсиз автоматтык түрдө конвертациялайт. Муну менен Картанын ээси Банкка ушул Эрежелердин жана келишимдин негизинде жана картанын ээси тарабынан кандай формада болбосун кошумча макулдугусуз карт эсеби боюнча акча каражаттарын акцептсиз конвертациялоону жүргүзүүгө ыйгарым укук берет.
137. Картанын ээси ийгиликсиз деп эсептеген ийгиликтүү карталык операциялар боюнча акча каражаттарын мөөнөтүнөн мурда блоктон чыгаруу авторизацияланган күндөн тартып 3 (үч) календардык күндөн эрте эмес убакытта мүмкүн болот. Карталык операцияны блоктон чыгаруу карт-эсептин валютасындагы мурда блоктон чыккан суммага барабар суммада жүргүзүлөт. Бул учурда Банк төмөнкү учурларда акча каражаттарын мөөнөтүнөн мурда блоктон чыгаруудан баш тартууга укуктуу:
- 137.1. Эгерде картанын ээси СТИден карталык операциянын ийгиликсиздиги жөнүндө тастыктоочу документтерди бербесе же толук эмес көлөмдө берсе;
- 137.2. эгерде тастыктоочу документтерде камтылган маалыматтар боюнча мөөнөтүнөн мурда блоктон чыгаруу суралган карталык операцияны толук идентификациялоого мүмкүн болбосо (карталык операциянын суммасы, операциянын валютасы, операция ишке ашырылган күн / убакыт жөнүндө маалымат жок же дал келбей турган болсо, авторизация коду же банктын ПБда болгон карталык операциялардын башка идентификаторлору);
- 137.3. эгерде тиешелүү төлөм системасынын маалыматтары карталык операцияны ийгиликсиз авторизациялоо фактысын тастыктабаса;
- 137.4. Эгерде картанын ээси Банктын тарифтерине ылайык акча каражаттарын мөөнөтүнөн мурда блоктон чыгаруу үчүн комиссия төлөбөсө.
138. Акча каражаттарын блоктон чыгаруу төлөм системасы аркылуу электрондук түрдө келип түшкөн банк-эквайердин авторизацияланган суроо-талабынын маалыматтарына ылайык жүргүзүлөт.
139. Мурда карт эсебинен чыгарылган карттык операциянын суммасын кайтаруу, банк-эквайердин/СТИнин демилгеси боюнча толук же жарым-жартылай суммада жана баштапкы карттык операциянын валютасында ишке ашырылышы мүмкүн. Эгерде карт эсебинин же көп валюталуу карттын суб-эсебинин валютасы карттык операциянын валютасынан айырмаланса жана KGSге барабар болбосо, карттык операциянын толук жокко чыгарылышы төлөм системасы тарабынан белгиленген доллар эквивалентинде жүргүзүлөт.
140. Карточкага акча каражаттары кредиттик карта операциялары (credit жана/же credit adjustment ж.б.) жана/же картаны кайтаруу операциясы (reversal) түрүндө келип түшкөндө, бул картанын ээсинин карт эсебине жеткиликтүү балансынын көбөйүшүнө алып келет (мындан ары кредиттик/кайтаруу карта операциясы) Банк картанын ээсинин кредиттик/кайтаруу карталык операциялардын тастыктаган документтери жок болсо, карт эсебин жана/же картаны 30 (Отуз) календардык күнгө чейин бир тараптуу блоктоого укуктуу.
141. Эгерде банк-эквайер мурда кредиттик жана/же кайтарымдуу карталык операция боюнча түшкөн сумманы кайтарып алгандыктан, карт-эсеп боюнча карыз (техникалык овердрафт) пайда болсо, карта ээси пайда болгон карызды Банк тарабынан белгиленген тартипте жана мөөнөттө төлөөгө милдеттүү.

9-глава. Карталык операциялар боюнча талаш-тартыштарды жөнгө салуу.

142. Картанын ээсинде талаш – тартыштуу карталык операциялар (финансылык дооматтар) болгон учурда, картанын ээсине иликтөө жүргүзүүгө белгиленген үлгүдөгү арыз берүү үчүн банкка кайрылуу сунушталат (Диспуттук операциясы жөнүндө арыз-мындан ары Диспутка арыз), ошондой эле зарыл болгон учурда талаш-тартыштуу карталык операциясы боюнча акча каражаттарын кайтарып берүүгө картанын ээсинин укугун тастыктаган документтерди берүү сунушталат.
143. Картанын ээсинин дооматы жана Банктын тарифтерине ылайык комиссияны төлөө негиздүү болгон учурда, Банк төлөм системаларынын эрежелеринин алкагында Картанын ээсинин атынан банк-эквайерге карата финансылык дооматты демилгелейт.
144. Банк-эквайер картанын ээсинин финансылык дооматы менен макул болгон учурда, Банк карт-эсептеги карталык операциянын суммасын тиешелүү төлөм системаларынын эрежелеринде жана Банктын ички жол-жоболорунда белгиленген тартипте жана мөөнөттөрдө калыбына келтирет.
145. Эгерде төлөм системалары тарабынан каржылык доомат четке кагылып, анын негизсиз деп табылган учурда, анын ичинде кароонун натыйжасында төлөм системаларынын акы төлөнүүчү арбитраждык комиссиялары колдонулган учурларда, мындай каржылык дооматты кароо боюнча чыгымдар (анын ичинде төлөм системаларынын арбитраждык жана башка комиссиялары), талаштуу карталык операциянын суммасынан ашып кетиши мүмкүн, карта ээси тарабынан төлөнүүгө тийиш. Банк карта ээсинин кошумча макулдугусуз эле көрсөтүлгөн комиссияларды, ошондой эле негизсиз каржылык дооматтын суммасын карта ээсинин карт-эсебинен жана/же Банкта ачылган карта ээсинин башка каалаган эсебинен акцептсиз эсептен чыгарууга укуктуу.
146. Алдамчылыкка баруу же карт-эсепке санкциясыз кирүү себептери боюнча талашууга жатпайт жана картанын ээси тарабынан төмөнкү карталык операциялары ишке ашырылган катары таанылат:
 - 146.1. ПИН-кодду киргизүү менен ишке ашырылган, картаны жеке көрсөтүү менен өткөн карталык операциялар, бул учурда карт чибинин жана/же магниттик тилкенин маалыматтарын окуган;
 - 146.2. Картаны физикалык көрсөтүү менен байланышуу/контактсыз (PayWave) төлөмдөр үчүн, ПИН-кодду киргизбестен жасалган карталык операциялар;
 - 146.3. 3D Secure технологиясын колдонуу менен жасалган карталык операциялар (бир жолку сыр сөздү же башка аутентификация каражатын киргизүү);
 - 146.4. «Оптим 24» банкынын аралыктан банктык тейлөө системасында жасалган карттык операциялар, анын ичинде QR-коддорду колдонуу менен операциялар;
 - 146.5. Картанын токенин колдонуу менен жасалган карталык операциялар (анын ичинде санарип капчыктар жана башка токенизацияланган сервистер аркылуу төлөөдө).
147. Эгерде картанын ээси тарабынан ал ишке ашырылган күндөн тартып 45 календардык күндүн ичинде карт-эсепке санкцияланбаган кирүү мүмкүндүгүнүн себеби боюнча банкка диспутка арыз берилбесе, карталык операция картанын ээси тарабынан санкцияланган болуп эсептелет. Талашка түшкөн карталык операциялардын максималдуу саны бир карта боюнча акыркы 120 (жүз жыйырма) календардык күн үчүн 35 (отуз беш) даанадан ашпоого тийиш.
148. Банк карталык операция боюнча талаш-тартышты (диспутту) талашуу жөнүндө арызды кабыл алуудан баш тартууга укуктуу, эгерде карта ээсинин кайрылуу мөөнөтү талашылып жаткан карталык операция жасалган күндөн тартып 120 (жүз жыйырма) календардык күндөн ашса.
149. Карттык эсеп боюнча жүргүзүлүп жаткан операцияларды көзөмөлдөө жана карттык эсепке уруксатсыз кирүү болгон учурда картаны өз убагында токтотуу максатында, карта ээсине карттык операциялар боюнча смс/push-билдирүүлөрдү алуу кызматын кошууга, ошондой эле Оптима24 мобилдик тиркемесинде карттык эсеп боюнча көчүрмөнү өз алдынча түзүп турууга же Банктын бөлүмдөрүнөн көчүрмөнү сурап алууга кеңеш берилет.

10-глава. Карталык операцияларга мониторинг жүргүзүү жана карталарды блокко салуу.

150. Банк картанын ээлеринин карт эсептерине уруксатсыз кирүү тобокелдигин азайтуу максатында, шектүү, алдамчылык жана/же адаттан тышкаркы операцияларды аныктоо максатында, Банк карталык операцияларга мониторинг жүргүзөт.
151. Банк Картанын ээсинин карталык операцияларын жүргүзүүгө катышуусун тактоо максатында мониторингдин жыйынтыгы боюнча картаны блокко сала алат, ошондой эле:
 - 151.1. Эгерде картанын ээсинин алдамчылыгына же картанын ээсинин алдамчылык схемасына катышуусуна шектүү болсо;
 - 151.2. социалдык тармактардын колдонуучуларынын же топтордун мүчөлөрүнүн карта ээсинин дарегине терс пикирлери болгон учурда.
152. Картаны/карта эсебин блокко салуу Банк тарабынан бир тараптуу тартипте жүзөгө ашырылат, мында ушул Эрежелердин 151-пунктунда көрсөтүлгөн себептер боюнча блокко салуу бардык жагдайлар такталганга чейин блокко салуу мөөнөтүн дагы узартууга Банктын укугу менен 30 (отуз) календардык күнгө чейинки мөөнөткө жүргүзүлүшү мүмкүн.
153. Эгерде Банк карта боюнча бир нече ийгиликсиз авторизацияны аныктаса, тагыраак айтканда, бир соода түйүнүндө жана/же бир интернет-сайтта 2 (эки) календардык күндүн ичинде 5 (беш) же андан көп ийгиликсиз карталык операциялар болсо, ошондой эле кайталануучу төлөмдөр же автотөлөмдөр боюнча, анын ичинде жабык мүмкүнчүлүктөр, акча каражаттарынын жетишсиздиги, карта ээси менен карталык операцияга катышуусун ырастоо үчүн байланыштын жоктугу, карт-эсепти толуктоонун жоктугу жана/же кайталануучу төлөмдөрдөн картаны өчүрбөө (жазылууну токтотуу/байланышты ажыратуу) себептери боюнча баш тартуу учурлары болсо, Банк картаны токтотуу баракчасына киргизүүгө укуктуу. Картаны токтотуу баракчасынан чыгаруу Банктын тарифтерине ылайык жүргүзүлөт.

11-глава. QR-код жана коопсуздук эрежелери менен төлөө боюнча нускама.

154. QR-коддун жардамы менен төлөө боюнча нускама:
 - 154.1. 1 кадам: банктын мобилдик тиркемесин ачыңыз. Смартфондо сиздин банкыңыздын тиркемесин иштетиңиз.
 - 154.2. 2-кадам: Банктын мобилдик тиркемесинин негизги менюсунан QR-код менен төлөө функциясын табыңыз.
 - 154.3. 3-кадам: смартфондун камерасын сизге көргөзгөн QR- кодго багыттаңыз. QR-код сканерлөө талаасында толук көрүнүп турганын текшериңиз.
 - 154.4. 4-кадам: Санерлегенден кийин, төлөм маалыматы (сумма, алуучу) көрсөтүлгөн маалыматка дал келерин текшериңиз. Бардык төлөм / которуу деталдарын кылдаттык менен текшериңиз.
 - 154.5. 5-кадам: Төлөмдү / которууну ырастаңыз. Зарыл болсо, керектүү маалыматтарды киргизиңиз (мисалы, сумма) жана төлөмдү ырастаңыз. ПИН-кодду киргизүү же биометрикалык аутентификацияны колдонуу керек болушу мүмкүн (манжа изи, бет).
 - 154.6. 6-кадам: Ийгиликтүү төлөө жөнүндө эскертме алганыңызды текшериңиз. Өзүңүздүн коопсуздугуңуз үчүн ырастоо скриншотун сактаңыз же алыңыз.
155. QR коддун колдонуу менен төлөм/каторуу учурунда коопсуздук эрежелери:
 - 155.1. Банктын мобилдик тиркемесин алсыздыктардан жана коопсуздук коркунучтарынан коргоо үчүн дайыма жаңылап туруңуз.
 - 155.2. Эсебиңиздеги бардык операцияларды көзөмөлдөө үчүн банктын тиркемесинде транзакциялар туурасында эскертмелерди күйгүзүңүз.
 - 155.3. Текшерилген булактардан жүктөлүп алынган банктын расмий мобилдик тиркемеси аркылуу гана сатып алууларды / которууларды жүргүзүңүз (Google Play, App Store).
 - 155.4. Төлөө / которуу алдында QR кодду алмаштыруу коркунучун жокко чыгаруу үчүн сканерленип жаткан QR коддун аныктыгын текшериңиз (мисалы, сатуу пунктунда статикалык QR коду жок экенин текшериңиз).

- 155.5. Эгер сиз QR кодун окуп жатканда төлөм/каторуу үчүн веб-сайтка багытталсаңыз, URL "https://" менен башталып, расмий доменге таандык экенин текшерипиз. Жеке же банк картаңыздын маалыматтарын, анын ичинде текшерилбеген же шектүү сайттарга жашыруун карта же мобилдик тиркеме маалыматын киргизбеңиз.
- 155.6. Туура эмес каторуу учурунда, эгерде сиз туура эмес сумманы ички код аркылуу которсоңуз / төлөсөңүз, сатуучуга кабарлаңыз, ак ниеттүү сатуучу дароо ашыкча акчаны кайтарып бериши керек.
- 155.7. QR кодун колдонуу менен жүргүзүлгөн төлөмдөр/акча каторуулар үчүн бардык жоопкерчилик карт ээсине жүктөлөт. Акча каторуулар, анын ичинде QR кодун колдонуу менен каторуулар ыктыярдуу жана кайтарылгыс болуп эсептелет.

12-глава. Акча каражаттарын конвертациялоо.

156. Моноалюталык карталар боюнча конверсиянын негизги эрежелери.

- 156.1. **Эреже №1:** Карталык операциянын валютасы карт-эсепти жүргүзүү валютасы менен дал келген учурда акча каражаттарын конвертациялоо жүргүзүлбөйт.
- 156.2. **Эреже №2:** башкаруу валютасы АКШ доллары (USD доллары) менен карта боюнча кыргыз сомунда (KGS) карталык операция жасалган учурда, конвертациялоо Банктын авторизациялоо күнүнө карата коммерциялык курсу (сатып алуу/Buy) боюнча жүргүзүлөт.
- 156.3. **Эреже №3:** Кыргыз сому (KGS) валютасы менен карта боюнча АКШ долларында (USD) карта операциясы жасалган учурда, конвертациялоо Банктын коммерциялык курсу боюнча (сатуу) карта операциясына уруксат берилген күндөрү жүргүзүлөт.
- 156.4. **Эреже №4:** картанын операциясы кыргыз сомунан (KGS) же АКШ долларынан (USD) башка валютада жүргүзүлгөн учурда, карта операциясынын суммасын конвертациялоо эки этапта ишке ашырылат:
- 156.4.1. Этап 1: Валютадагы карттык операцияны Visa төлөм системасынын курсу боюнча АКШ долларына конвертациялоо, OIF ставкасына ылайык (OIF ставкасы Банктын тарифтеринде каралган).
- 156.4.2. Этап 2: Эгерде карта АКШ доллары (USD) валютасы менен чыгарылган болсо, транзакциянын суммасы ушул Эрежелердин 156.4.1-пунктуна ылайык USD менен алынат. Эгерде карта кыргыз сому (KGS) валютасы менен чыгарылган болсо, анда карттык операциянын суммасы Банктын коммерциялык курсу боюнча (сатуу/Sell) USDден KGSге конвертацияланат.
157. Моноалюталык карталар боюнча конверсиянын мисалдары. Эсептешүү үчүн кабыл алынган шарттар (төмөндөгү таблица) бирдиктүү валюталык карттар боюнча карт операцияларын иштетүү мисалдарынын иллюстрациясы катары көрсөтүлгөн:

№2 мисал 5 500 сом жана 68 долларлык чыгаша операциясы:

Картанын түрү:	Моновалюталык карта:		Моновалюталык карта:	
	сом	долл.	сом	долл.
Номиналы боюнча картадагы калдык (учурдагы баланс):	6 400 KGS	72 USD	6 400 KGS	72 USD
<i>ПК курстары (KGS/USD): сатып алуу</i>	85		85	
<i>сатуу</i>	90		90	
5 500 сом жана 68 долларлык чыгаша операциясы (ыкчам түрдө постирлөөсүз), сом	5 500 KGS	68 USD	68 USD	5 500 KGS
<i>Иштетилип жатат</i>	<i>5 500 KGS</i>	<i>68 USD</i>	<i>6 120 KGS</i>	<i>65 USD</i>
Авторизациялоо этабындагы жеткиликтүү калдык:	900 KGS	4 USD	280 KGS	7 USD
Постирлөө этабы - карта-эсептин валютасында эсептен чыгарууга арналган сумма:	5 500 KGS	68 USD	6 120 KGS	65 USD
Постирлөөдөн кийин жеткиликтүү калдык:	KGS	USD	KGS	USD
	900 KGS	4 KGS	280 KGS	7 KGS

Иштетүүдөгү суммаларды эсептөө: $68 \text{ USD} * 90 = 6\,120 \text{ KGS}$

$5\,500 \text{ KGS} / 85 = 65 \text{ USD}$

№2 мисал 1 000 лира жана 65 евро чыгым операциясы:

Картанын түрү:	Моновалюталык карта:		Моновалюталык карта:	
Номиналы боюнча картадагы калдык (үчүрдагы баланс):	сом	долл.	сом	долл.
	6 400 KGS	72 USD	6 400 KGS	72 USD
ПК курстары (KGS/USD): сатып алуу	85		85	
сатуу	90		90	
OIF ке туураланган VISA курстары (USD/TRL):	14,81			
OIF ке туураланган VISA курстары (EUR/USD):			1,09	
1 000 лира жана 65 евро чыгым операциясы (ыкчам түрдө постирлөөсүз), сом	1 000 TRL	1 000 TRL	65 EUR	65 EUR
Иштетилип жатат	6 077 KGS	68 USD	5 367 KGS	60 USD
Авторизациялоо этабындагы жеткиликтүү калдык:	KGS	USD	KGS	USD
	323 KGS	4 USD	1 033 KGS	12 USD
Постирлөө этабы - карта-эсептин валютасында эсептен чыгарууга арналган сумма:	6 077 KGS	68 USD	5 367 KGS	60 USD
Постирлөөдөн кийин жеткиликтүү калдык:	KGS	USD	KGS	USD
	323 KGS	4 USD	1 033 KGS	12 USD

Иштетүүдөгү суммаларды эсептөө: $1\ 000\ \text{TRL} / 14,81 * 90 = 6\ 077\ \text{KGS}$ $65\ \text{EUR} / 1,09 * 90 = 5\ 367\ \text{KGS}$
 $1\ 000\ \text{TRL} / 14,81 = 68\ \text{USD}$ $65\ \text{EUR} / 1,09 = 60\ \text{USD}$

158. Моноалюталык карталар боюнча конвертациянын негизги эрежелери.

- 158.1. **№1 эреже:** KGS, USD же EUR валютасындагы карталык операцияларды жүргүзүүдө, эгерде тиешелүү валюталык эсепте (KGS, USD же EUR) **жетиштүү баланс болсо**, акча каражаттары конвертацияланбайт.
- 158.2. **№2 эреже:** тиешелүү валюталык субэсепте акча каражаттары жетишсиз болгон же жок болгон учурда, карталык операцияны өткөрүү күнүнө Банктын коммерциялык курсу боюнча конвертациялоо менен башка субэсептердин эсебинен операциянын валютасына тиешелүү субэсеп нормалдаштырылат. Субраккаунттарды нормалдаштыруу ушул Эрежелердин 135.7-пунктунда көрсөтүлгөн субраккаунттардын приоритети боюнча жүргүзүлөт.
- 158.3. **Эреже №3:** карталык операцияны KGS /USD/ EUR айырмаланган валютада жүргүзүүдө карталык операциянын суммасын конвертациялоо эки этап менен ишке ашырылат:
- 158.3.1. 1-Этап: карта операциясынын USD валютасынан төлөм системасынын курсу боюнча OIF ченге туураланган валютага конвертациялоо;
- 158.3.2. 2-этап: АКШ долларындагы (USD) субраккаунтта **жетиштүү акча каражаты болгон учурда**, ушул Эрежелердин 158.3.1-пунктуна ылайык карталык операциянын суммасы USD субраккаунтунан алынат. USD субраккаунтунда **жетишсиз баланс же акча каражаты жок болгон учурда**, карталык операциянын суммасын алып салуу карталык операцияны посттоо күнүнө Банктын коммерциялык курсу боюнча конвертациялоо менен башка субраккаунттардын эсебинен USD субраккаунтун нормалдаштыруу аркылуу жүргүзүлөт. Субраккаунттарды нормалдаштыруу ушул Эрежелердин 135.8-пунктунда көрсөтүлгөн субраккаунттардын приоритети боюнча жүргүзүлөт.
- 158.4. **№4 эреже:** мультивалюталык картанын субраккаунттарынын ортосундагы конвертация конвертацияга катышкан валюталык субраккаунттарда жетиштүү акча каражаты болгондо жүргүзүлөт.
159. **Мультивалюталык карталар боюнча конвертациялардын мисалдары.** Эсептешүү үчүн кабыл алынган шарттар (төмөндөгү таблица) мультивалюталык карттар боюнча карт операцияларын иштетүү мисалдарынын иллюстрациясы катары көрсөтүлгөн:

№1 мисал. Чыгым операциясы – башка картага же QR аркылуу 7 000 сомго которуу:

Номиналы боюнча субэсептердеги калдыктар (учурдагы баланс):	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	150	150	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	33 800			
<i>Компьютердик курстар: сатып алуу</i>		85	100	1,05
<i>сатуу</i>		90	110	1,20
Ыкчам түрдө постирлөө менен чыгаша операциясы, сом	7 000	картага же QR менен картага которуу		
Ыкчам түрдө постирлөө менен нормалдаштыруу:	сом	долл.	евро	руб.
толкүтөө	5 000	24		
Ыкчам түрдө постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB
	0	126	150	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	26 800			

Постирлөө/нормалдаштыруу: KGSдеги субэсептен 5000 KGS суммасы алынат, калган 2000 KGS суммасы Банктын коммерциялык курсу боюнча доллардык субэсептен нормалдаштырылат (сатып алуу). Нормалдаштырууну эсептөө: 2000 KGS / 85 = 24 USD. Жеткиликтүү баланс/калдык: 26 800 сом.

№2 мисал. Чыгым операциясы – POS-терминалда сатып алуу/АТМдан 6 000 сом накталай алуу:

Номиналы боюнча субэсептердеги калдыктар (учурдагы баланс):	KGS	USD	EUR	RUB	
	5 000	150	150	1 000	
жеткиликтүү калдык, сом	33 800				
<i>ПК курстары:</i>	сом	долл.	евро	руб.	
<i>сатып алуу</i>		85	100	1,05	
<i>сатуу</i>		90	110	1,20	
Ыкчам түрдө постирлөөсү жок чыгаша операциясы, сом	6 000	POS-терминалда сатып алуу же АТМ-ден накталай акча алуу			
Авторизациялоо этабындагы жеткиликтүү калдык (нормалдаштырууга чейин)	KGS	USD	EUR	RUB	Иштетилип жатат
	-1 000	150	150	1 000	6 000
жеткиликтүү калдык, сом	27 800				
Банк операция боюнча финансылык документти алгандан кийинки субэсептер боюнча нормалдаштыруу (6000 сом):	сом	долл.	евро	руб.	
толкүтөө	0	12			
Постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB	Иштетилип жатат
	0	138	150	1 000	0
жеткиликтүү калдык, сом	27 800				

Авторизация: операция сомдо KGSдеги субэсепке жазылат, субэсепте каражат жетишсиз болгондуктан валюталык субэсептин убактылуу ашып кетүүсү пайда болот (минус) -1000 KGS. 6000 KGS суммасындагы сатып алуу бөгөттөлөт. Жеткиликтүү баланс/калдык: 27 800 сом.

Жарыялоо/нормалдаштыруу: калган 1000 KGS суммасына Банктын коммерциялык курсу боюнча доллардык субэсептен нормалдаштыруу өтөт (сатып алуу). Нормалдаштырууну эсептөө: 1000 KGS / 85 = 12 USD. Жеткиликтүү баланс/калдык: 27 800 сом.

№3 мисал. Чыгым операциясы – POS-терминалынан сатып алуу/АТМдан 6 000 сом накталай алуу, андан кийин QR аркылуу 8000 сом которуу:

Номиналы боюнча субэсептердеги калдыктар (учурдагы баланс):	KGS	USD	EUR	RUB	
	5 000	150	150	1 000	
жеткиликтүү калдык, сом	33 800				
<i>ПК курстары:</i>	<i>сом</i>	<i>долл.</i>	<i>евро</i>	<i>руб.</i>	
<i>сатып алуу</i>		85	100	1,05	
<i>сатуу</i>		90	110	1,20	
Ыкчам түрдө постирлөөсү жок чыгаша операциясы, сом	6 000	POS-терминалда сатып алуу же АТМ-ден накталай акча алуу			
Авторизациялоо этабындагы жеткиликтүү калдык (нормалдаштырууга чейин)	KGS	USD	EUR	RUB	Иштетилип жатат
	-1 000	150	150	1 000	6 000
жеткиликтүү калдык, сом	27 800				
Ыкчам түрдө постирлөө менен чыгаша операциясы, сом	8 000	картага же QR менен картага которуу			
1) Ыкчам түрдө постирлөө менен субэсептер боюнча нормалдаштыруу:	<i>сом</i>	<i>долл.</i>	<i>евро</i>	<i>руб.</i>	
<i>толкүтөө</i>	5 000	35			
Ыкчам түрдө постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB	
	-6 000	115	150	1 000	
жеткиликтүү калдык, сом	19 800				
2) Банк операция боюнча финансылык документти алгандан кийинки субэсептер боюнча нормалдаштыруу (6000 сом):	<i>сом</i>	<i>долл.</i>	<i>евро</i>	<i>руб.</i>	
<i>толкүтөө</i>		71			
Постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB	Иштетилип жатат
	0	44	150	1 000	0
жеткиликтүү калдык, сом	19 800				

6 000 KGSга сатып алууда авторизация: Операция сом менен KGSдеги субэсептен алынат, себеби субэсепте каражат жетишсиз, валюталык субэсептин убактылуу ашып кетүүсү (минус) -1000 KGS пайда болот. 6 000 KGS суммасындагы сатып алуу тосулду. Жеткиликтүү баланс/калдык: 27 800 сом.

Которуу операциясын жүргүзүүдө (анын ичинде QR аркылуу) 8 000 KGS өлчөмүндөгү сумма дароо эсептен чыгарылат: операция сом менен KGS субэсебинен алынат, валюталык субэсептин убактылуу ашып кетүүсү пайда болот (минус) -6 000 KGS, калган 3 000 KGS суммасы банктын коммерциялык курсу боюнча долларлык субэсептен нормалдаштырылат (сатып алуу). Нормалдаштыруу эсеби: $3\,000\text{ KGS} / 85 = 35\text{ USD}$. Колдо болгон баланс/калдык: 19 800 сом.

Андан кийин 6 000 KGS сатып алуу операциясы боюнча постирлөө өтөт: KGS субэсебинде каражат жетишсиз болгон учурда приоритетке ылайык 6 000 KGS суммасында Банктын коммерциялык курсу боюнча доллар субэсебинен нормалдаштыруу жүргүзүлөт (сатып алуу). Нормалдаштырууну эсептөө: $6\,000\text{ KGS} / 85 = 71\text{ USD}$. Колдо болгон баланс/калдык: 19 800 сом.

№4 мисал. Мультивалюталык картанын ичиндеги конверт 120 доллар:

Номиналы боюнча субэсептердеги калдыктар (учурдагы баланс):	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	150	150	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	33 800			
<i>Компьютердик курстар: сатып алуу</i>		85	100	1,05
<i>сатуу</i>		90	110	1,20
Ыкчам түрдө постирлөө менен конвертациялоо, долл.	120	долл эсептен еврого конвертациялоо - 120 долл.		
Ыкчам түрдө постирлөө менен субэсептер боюнча нормалдаштыруу:	сом	долл.	евро	руб.
конверт		-120	93	
Ыкчам түрдө постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	30	243	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	32 873			

Постирлөө/нормалдаштыруу: 120 долларды USD субэсебинен EUR субэсебине конвертациялоодо долларды сатып алуу жана еврону сатуу курсу боюнча конвертация өтөт: $120 \text{ USD} * 85 / 100 = 93 \text{ EUR}$. Жеткиликтүү баланс/калдык: 32 873 сом.

№5 мисал. Чыгым операциясы – чет өлкөдө банкоматтан 250 фунт накталай акча алуу:

Номиналы боюнча субэсептердеги калдыктар (учурдагы баланс):	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	150	150	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	33 800			
<i>ПК курстары:</i>	сом	долл.	евро	руб.
<i>сатып алуу</i>		85	100	1,05
<i>сатуу</i>		90	110	1,20
<i>OIF ке туураланган VISA курстары:</i>	GBP / USD			
<i>сатып алуу</i>	0,83			
<i>сатуу</i>	0,85			
Ыкчам түрдө постирлөөсү жок чыгаша операциясы, GBP	250	GBP ден ATMге акчаны накталоо		
Акча каражатын накталоо үчүн эквайердин комиссиясы	0,5%	ATM таандык болгон банктын комиссиясы		
Акча каражатын накталоо үчүн эмитенттин комиссиясы	1%	Оптим Банктын комиссиясы: 1%, мин. 250 сом		
Эквайер банктын комиссиясын эске алуу менен субэсептен алынуучу сумманы эсептөө, доллар.	302,71	VISA курсу боюнча OIF эсебин эске алуу менен доллардык субэсептен фунт стерлингдерин эсептен чыгаруу		
Эмитенттин комиссиясын эске алуу менен субэсептен чыгарылуучу жалпы сумманы	305,74	VISA курсу боюнча OIF эсебин эске алуу менен доллардык субэсептен фунт		
Авторизациялоо этабындагы жеткиликтүү калдык (нормалдаштырууга чейин)	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	-156	150	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	7 812			
Банк операция боюнча финансылык документти алгандан кийинки субэсептер боюнча нормалдаштыруу (305,74 долл):	сом	долл.	евро	руб.
толкүтөө	5 000	0	90	
Постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB
	0	0	60	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	7 034			

ATMден 250 GBP накталай акчага айландырууда авторизациялоо: KGСтен айырмаланган операция USD менен өтөт, ошого жараша USD 305,74 доллар накталай акчага айландыруу комиссияларын жана VISA курсу боюнча OIFке ылайыкташтырылган сумма субэсептен алынат, субэсепте каражат жетишсиз болгондуктан, валюталык субэсептин убактылуу ашып кетүүсү пайда болот (минус) -156 USD. Комиссияларды эсепке

алганда накталай акча алуу суммасы Банктын курсу боюнча бөгөттөлөт (блокто 25 988 сом). Колдо болгон баланс/калдык: 7 812 сом.

Постирлөө: USD суб-эсебинде каражат жетишсиз болгон учурда, артыкчылыкка ылайык, 156 USD суммасына сомдук суб-эсептен нормалдаштыруу жүргүзүлөт, андан кийин Банктын коммерциялык курсу боюнча евро суб-эсебинен алынат. Нормалдаштырууну эсептөө: $5\,000\text{ KGS} / 85$ (долларды сатып алуу) = 56 USD; $90\text{ EUR} * 100$ (еврону сатып алуу) / 90 (долларды сатуу) = 100 USD. Колдо болгон баланс/калдык: 7 034 сом.

№6 мисал. Кириш операциясы – VISA Direct аркылуу 300 евро которууну чегерүү, мультивалюталык картанын ичинде 260 еврого конвертация:

Номиналы боюнча субэсептердеги калдыктар (учурдагы баланс):	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	150	150	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	33 800			
Компьютердик курстар: сатып алуу		85	100	1,05
сатуу		90	110	1,20
Ыкчам түрдө постирлөө менен кириш операциясы, евро	300	Visa Direct боюнча кирүүчү которуу(300 евро)		
Банктын комиссиясы чегерүү үчүн	0,5%	чыгуучу которуунун суммасынан		
1) Ыкчам түрдө постирлөө менен субэсептер боюнча нормалдаштыруу:	сом	долл.	евро	руб.
кириш			299	
Ыкчам түрдө постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	150	449	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	63 650			
Ыкчам түрдө постирлөө менен конвертациялоо, евро	260	евро эсептен долларга конвертациялоо - 260 евро		
2) Ыкчам түрдө постирлөө менен субэсептер боюнча нормалдаштыруу:	сом	долл.	евро	руб.
конверт		289	-260	
Ыкчам түрдө постирлөөдөн кийинки номинал боюнча субэсептердеги калдыктар:	KGS	USD	EUR	RUB
	5 000	439	189	1 000
жеткиликтүү калдык, сом	62 206			

Visa Direct аркылуу 300 евро келген которууда постирлөө/нормалдаштыруу: EUR менен келген которуу болгондуктан, которуу EUR суб-эсебине 299 евро чегерүү комиссиясы алынып салынгандан кийин чегерилет. Келген которуунун суммасы бөгөттөлбөйт. Колдо болгон баланс/калдык: 63 650 сом.

260 еврого конвертациялоодо постирлөө/нормалдаштыруу: EUR суб-эсебинен USD суб-эсебине еврого сатып алуу жана долларды сатуу курсу боюнча конвертация жүргүзүлөт: $260\text{ EUR} * 100 / 90 = 289\text{ USD}$. Колдо болгон баланс/калдык: 62 206 сом.